

# FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 3 2016



# FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 3 sept 2016

Årgång 82

ISSN 0015-4431



Förbundets Höge Beskyddare:  
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF  
Rikshedersordförande:  
Jens Nykvist  
MARINCHEF



**REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:**

Olle Melin - [bmelinolle@gmail.com](mailto:bmelinolle@gmail.com)

Tel 0455-23964

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY



**GRAFISK FORMGIVNING:**

Dag Åshage - [epost: paul.assar@gmail.com](mailto:epost:paul.assar@gmail.com)

Tel 0455-48218

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

**TRYCKERI:** Printfabriken, Karlskrona

**PRENUMERATION:**

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

**ANNONSER:**

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: [a-l.froding@live.se](mailto:a-l.froding@live.se)

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: [bo.sch@bredband.net](mailto:bo.sch@bredband.net)

08-530 447 57

**KANSLI:**

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 08-678 09 08

Öppet tisdagar 09-16

Internet: [www.flottansman.se](http://www.flottansman.se)

Adress e-post: [riksforbundet@flottansman.se](mailto:riksforbundet@flottansman.se)

**PLUSGIRONUMMER:**

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

**FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND**

**Ordf:** Kommendör Johan Forslund

Tel: 08-571 448 51

**V.ordf:** Kommendörkapten Jan Wikberg

Tel: 0735-637 492.

**Sekr och informationsansvarig:**

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

[bo.sch@bredband.net](mailto:bo.sch@bredband.net)

**Kanslichef:** Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 070-774 31 83

[lennart.bresell@telia.com](mailto:lennart.bresell@telia.com)

**STORATRATTEN** (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

## Ur innehållet:

Ledare 3  
Nordisk Marinestevne 4-5



Marinen på plats vid Almedalsveckan 6  
Något om ett vågat liv 7-10  
Rekonstruktion av tre spant 12-13



Vad en gammal bild berättar 15  
Marindagen i Karlskrona 16-17  
Några sjömätarminnen 18-19



Nya böcker 20-21  
Återträffar 22-23  
Marinens musikkår del 4 24-25



Mönstring 1957 26-27  
Marinens Musikkårs Vänner 30-31  
Lokalföreningarna 32-39

## Omslagsbild:

*HMS Karlskrona förtöjd i Visby hamn under Almedalsveckan i Visby.*

Nummer 4 2016 utkommer i dec. Manusstopp den 15 nov.

# En orolig värld



**D**en här sommaren har varit den soligaste och varmaste på mycket länge och i Stockholms skärgård har det varit ett helt fantastiskt semesterväder. Vi, som bor här ute, är verkligen lyckligt lottade en sådan här sommar. En i det närmaste idyllisk tillvaro!

Men världen omkring oss är inte lika idyllisk. Det pågår krig i vår omvärld, såväl mellan stater som inbördeskrig, med enorma flyktingströmmar som följd. Totalt är mer än 60 millioner människor på flykt någonstans i världen. Tidningsrubrikerna vittnar nästan dagligen om terrordåd, som utförs på de mest bestialiska sätt och om ensamma galningar, som av diverse obskyra skäl blir massmördare, där målgrupperna är helt vanliga människor, som av någon obegriplig anledning har ådragit sig förövarnas misshandla.

Utanför mellanöstern verkar Frankrike, Belgien och USA vara värst drabbade av terrorister och galningar med stora dödssiffror som följd, men det går inte att utesluta, att även andra länder kan drabbas. Vanliga människor, män, kvinnor och barn, unga och gamla utan hänsyn till etnicitet, religion eller hudfärg drabbas urskillningslöst på det mest fruktansvärda sätt.

Ovanpå alla dessa tragiska händelser, där oskyldiga människor blir lidande och stora ekonomiska värden dessutom går till spillo, råder en betydande politisk oro på många håll i världen. I Europa har Storbritannien efter folkomröstning valt att lämna Europeiska Unionen. Försök till väpnad statskupp gjordes i Turkiet och efter de utrensningar, som följde på kuppörsöket, har Turkiet och Ryssland "tagit upp förhandlingar". Om det leder till sprickor i NATO kan det i värsta fall leda till ett försämrat säkerhetsläge i Östersjöområdet. USA går till presidentval i november och detta stora land har lyckats vaska fram två kandidater till ämbetet som världens viktigaste statschef, som inte tycks vara de mest populära personerna i Amerika. Dessutom nås vi av rapporter om ras-motsättningar i Sydstaterna, som är större än på många år. I Asien stärker militären sin makt på flera håll och det genomförs testskjutningar med ballistiska missiler.

I Afrika pågår nästan ständigt konflikter på grund av etniska eller religiösa skäl, som ofta resulterar i folk-mord. I vår närmaste omvärld pågår en militär upprustning och retoriken är aggressiv och stundtals hotfull. Vi lever i ett informationssamhälle, som har visat sig vara

mycket sårbart. Det finns ett flertal vittnesmål om attacker mot våra informationssystem, som har medfört stora problem både för det officiella Sverige och för det civila samhället.

Sammantaget ger det här en mycket dyster bild av en global osäkerhet på många plan. En helt annan hotbild än den, som rådde under det kalla kriget, ligger för handen. Men trots alla dessa terrordåd, folk-mord och militära upprustningar och provskjutningar tycks den allmänna uppfattningen vara, att klimatfrågan utgör den största utmaningen för den politiska ledningen runt om i världen. Det är naturligtvis långsiktigt en oerhört viktig fråga, men i närtid finns det ärenden på bordet, som kanske är viktigare att lösa på kort sikt.

När "alla" tycks vara medvetna om det rådande lägets allvar, är det märkligt, att inte världens ledare kan hitta en gemensam väg framåt och finna en lösning. Eller kan det vara så, att det inte finns någon riktig vilja att komma till rätta med de här stora frågorna? Den som deltar på båda sidor i en väpnad konflikt visar ett tämligen ljumt intresse för en lösning, som gagnar dem, som drabbas av konflikten, nämligen landets befolkning. Starka krafter vill påtvinga andra en politik eller åskådning och drar sig inte från att använda våld eller hot om våld för detta. Små stater känner en stark oro, när en stor granne ökar sin militära förmåga och hotar att använda den för att nå sina mål. Tydliga signaler når oss dagligen om en orolig omvärld med en mångfacetterad hotbild, som kan påverka det svenska samhället och vår säkerhet. Det innebär ett stort mått av risktagande att vänta för länge med nödvändiga förstärkningar, som gör samhället mera robust och höjer vår förmåga att möta påfrestningar över hela konfliktskalan.

*Johan Brund*





# XVIII Nordisk Marinestevne i Kristiansand, Norge 3 – 5 juni

**T**idigt den 2 juni startade vi vår resa till Kristiansand i Norge. I Karlstad hämtade vi upp Bert Ågren, sekreteraren i Karlstadsföreningen och i Högboda, halvvägs mot Arvika, hämtade vi Ulf Sjödén, deras ordförande. Nu började en lång dags färd mot vårt mål. I Årjäng tankade vi bilen och oss själva och på slingriga vägar i de vackra värmlandskogarna drog vi oss mot norska gränsens vägarbeten. Våra svenska vägar är kurviga, smala och backiga och de norska är inte bättre. De vita vägmärkningarna blev gula och plåtpoliserna gröna, medan vi for backe upp och backe ner över höga broar och genom många tunnlar och passerade flertalet betalningsstationer, som med kamera noterade vår passage. Motorvägar, där du i 120km/h körde långa sträckor i relativt skumt ljus i tunnlar och blev omkörd - det gjorde en annan fundersam, som är van vid Muskötunneln.

I Moss tog vi färjan över till Horten, medan vi drack kaffe och åt en räksmörgås. När vi närmade oss Kristiansand, blev vår gps-tant och det norska vägnätet inte helt överens om, vart vi skulle, så vi nödgades rådfråga lokalbefolkningen och fick hjälp av en dam, som körde före och ledde oss på rätt väg och snart såg vi flygfältet i Kjevik, som var vårt mål. En militärvakt lät oss passera de två bommarna. I kansliet anmälde herrarna vår ankomst och vi hälsades välkommen av Thor Eickstedt, sekreterare i NOF (Norges Orlogsforbund) och fick våra rum i officersförläggningen, var sitt stort fint rum med tv och eget badrum – inget kasernliv här inte!

Senare kom även de fyra kamraterna från Stockholm med Johan Forslund och Lennart Bresell i spetsen och så anslöt även två Göteborgare, så nu var vi hela tio personer. Alla deltagare, som kom en dag för tidigt, samlades på markan, där vi beställde pizza. De var av jättemodell och priset därefter! Den var som en familjepizza här hemma och vi delade kamratligt och glatt ut bitar till de, som kom senare än oss.

Fredagen började med "frokost" för att efter "lunsj" ha Stevneöppning med opstilling och flaggheis. Där såg man skillnaden på givakt och flaggans hedrande bland våra länder.

Finland deltog inte vid mötet, så det var Sverige och Danmark som gästade Norge och endast Sverige lyfter upp flaggan. De andra sätter den vid sidan om sig i mar-ken.

Mötet öppnades av presidenten i NOF, Kjell Olsen, som påtalade vikten av dessa möten för att hålla fokus på vårt marina försvar, som liksom andra försvarsgrenar drabbas av neddragningar.

En längre orientering om platsen gavs av Harald Minde, sjef Luftforsvarets skolesenter Kjevik.

Varför är vi på en 70 år gammal flygteknisk skola? Jo, för 100 år sedan sades det, att svenskarna med flyg skulle bomba Norges ena marinbas med apelsiner(!) och då fick man på ubåten Kobben idén, att även Norge skulle ha flygplan. En man ombord reste till Berlin för att ta flygcertifikat, men fick inget sådant utan bara ett plan med sig hem (Rumbler Taube), som han i hemlighet flög med från Horten ut över vattnet i 35 minuter. Armén gillade inte att Marinen stal flyget från dem och efter en utredning 1936, försökte man slå samman deras två verksamheter. Ekonomin tillät inte annat än den lilla kapacitet, som fanns vid Hitlers ockupation 1940. Flygarna flydde till Kanada och bildade senare ett kommando i London. Den 10 november 1944 bildades det norska flygvapnet. Sex månader senare slutade kriget och det ställdes krav på utbildning och tekniskt kunnande. Verksamheten byggdes upp på åtta dagar i Kjevik, sedan man med tåg förflyttat 300 elever, instruktörer och materiel från den tidigare basen i Kjeller. Efter avslutad arbetsdag hjälptes alla åt att bygga upp förläggningens kaserner, mäss och lärosalar samt verkstäder. Böcker fanns inga, utan alla skrev efter diktamen sina egna. När utländska plan landade och ville ha service, fick de lämna sina tekniska handböcker som betalning.

Idag är det befälsutbildning inom teknik- och foto samt radio- och vapentechnik, som man ägnar sig åt, samtidigt som utbildning sker i radar- och samband samt materialförvaltning.

Ungefär 440 elever, 200 befäl och 200 civilt anställda bedriver stationens ordinarie verksamhet. Ytterligare 190 kurser med totalt 1650 elever och 90 000 övernattningar sker per år. Konferenser med upp till 300 deltagare hjälper upp verksamheten liksom de simulatorer och utbildningar, som sker för industrin med cirka 250 tillfällen och 1500 deltagare om året.

Nu omorganiserar man mot moderna stridsflygplan, nya räddningshelikoptrar och tekniska system. Man har elevutbyte med flygskolan i Halmstad, men samarbetar även med skolor i Nederländerna och Danmark.

Efter denna genomgång var det visning av några anläggningar inom området, som jag inte deltog vid.

På kvällen äntrades ett par bussar och vi skjutsades till Kristiansands Orlogsstua H7 på Odderöya, härligt placerad i den blivande historiska småbåtshamnen, ett nybygge från 2015, efter att den tidigare brunnit, sponsrat av staden och Vest Agder Museet, som driver hamnen.

Där bjöds på mingeldrink och välkomsttal av Svein A. Eriksen, ordförande Kristiansand Orlogsforening, innan vi satte oss i den solvarma lokalen för att spisa Biff Stroganoff och god kall Iskrem.

Lördag morgon efter frukost var det återigen dags för

en bussresa, nu till batteri Vara på Mjövik. Där finns världens näst största kanon någonsin, monterad på land och byggd, för att tyskarna 1940 skulle kunna stänga Skagerack. De planerade också för ett batteri i Hanstholm i Danmark. Bygget började 1941 med 1400 man från Norge, Danmark och Tyskland. 1942-43 tillkom 200 ryska krigsfångar. Senare kom 600 tyska soldater för att betjäna kanonen, varav 450 var marinsoldater, då det räknades som ett kustbatteri. Kanon 2 och 3 provsköts i mars 1942 och kanon 4 i november samma år. Då var kanonbrunn och bunker klar till kanon 1, men själva kanonen saknades och arbetet vilade till sommaren 1944, då kasmatten byggdes på 10 veckor med 4,5 meter tjockt tak och 3,8 meter tjocka väggar. Vid nyår 44-45 var alla delar (230 ton) men inte det 19,76 meter långa och 110 ton tunga eldröret på plats. Detta skickades på fartyget *Porto Alegre* från Tyskland i februari 1945. Fartyget sänktes av brittiskt flyg i Kattegatt.

Batteriet var aldrig i strid, men övningsköts både under och efter kriget och var en del av kustförsvaret fram till 1957 och lades ner 1962. Kanonerna 3 och 4, samt det som fanns till kanon 1, blev skrot. 2:an blev kvar som den ende av sitt slag med 38 cm kaliber. SKC 34 eller L50 är 28 meter lång och väger 337 ton. Tornet har en grundplatta på 100 kvm och kan svänga 360 grader och lyftas 52 grader. Det åtgår tio man för att ladda kanonen och totalt var 19 man i tornet vid avfyrning. Kanonen beräknades klara 150 skott, innan den var utsliten, då man menade, att varje granat tog med sig 400 gram av stålet vid varje skott. Skotthastigheten beräknades till ett skott per minut. Ammunitionen delas in i tre delar. En spränggranat, 170 cm lång, väger 800 kg och en lätt granat väger 500 kg. Till detta kommer kardus eller mellanladdning 97,75, 140 eller 190 kg krut och som avslutning en hylsa med 114,25 kg krut. Efter avfyrning hjälptes bunkrens alla 52 man åt med rengöring av kanonen, något

som tog två dagar. 50 fullkalibriga skott har avfyrats med kanonen, senast den 15 augusti 1951. Räckvidden på kanonerna beräknades till 55 km och utrymmet, som inte täcktes av dessa batterier, fylldes med 11 000 stycken kraftiga minor mellan Hanstholm och Mjövik.

Transport tillbaka till Kristiansand för smörgåslunch på Kilden teater- och konserthus. Så kördes vi upp på Odderöya fort för kransnedläggning vid minnesstenen över fallna kustartillerister och vi fick en historisk orientering om stadens och fortets försvar vid krigets början. Lite inblick gavs vi i den svenska lejdtrafiken och hur de få soldaterna försvarade sig här högt upp på klippan i det stenfort, där endast ruinerna finns kvar idag.

Så återvände vi till Kjevik för ombyte till klubbdräkt med alla utmärkelser inför kvällens bankett och medan vi bytte om, skedde även ett ledarmöte. Det blev busstur till officersmässen ett stycke bort utefter vägen mot staden, där vi bjöds på ett glas champagne. medan vi bekantade oss med varandra, innan vi bänkade oss och avnjöt gravad lax marinerad i Harald Hårfagre Akvavit till förrätt, renkötsmedaljong från Hovden i Setesdal och en pannacotta till dessert. Gott att äta, många bra korta tal, gåvor som överlämnades och tacktal till kvällens värd Ove Sten Olsen, projektledare för Kristiansands Orlogsforening. Det blev buss tillbaka tack o lov – maten mättade!

Söndagen började med flagghalning med de fåtal, som var kvar och utrymning av våra rum, innan vi åt frukost och lämnade området. Resan hem blev den omvända med färja och kaffe ombord – fast utan räksmörgås och avlämning av Bert i Karlstad och Ulf i Högboda.

Innan vi återvände till Nynäshamn hade vi senare förmånen att få hälsa på Bert och se hur fin Karlstads Marinstuga är, som de har tillsammans med Sjöfartsföreningen mitt i staden i Karlstads hamn.

*Berit Åberg*



*Johan Forslund mottar medalj*

**Foto Bo Schagerberg**



*Batteri Vara*

## Marinen på plats under Almedalsveckan

Försvarsmakten har deltagit med fartyg i Almedalsveckan under flera år. I år var det *HMS Carlskrona*, som representerade. Syftet med deltagandet är att se till, att försvarsfrågorna får uppmärksamhet. Detta görs genom att stort antal seminarier iland besöks och vissa även hålls ombord. Dessutom fungerar fartyget som boendeplattform för deltagarna. Försvarsmaktsledningen med överbefälhavaren i spetsen samt försvarsministern tillhörde gästerna. Naturligtvis visades fartyget för intresserade besökare, däribland självklart Flottans män från Gotland. Viss representation genomfördes i form av mottagningar. *HMS Carlskronas* besättning slet hårt under veckan för att få allt att fungera och fick bra stöd från basskyddskompaniets första pluton från Marinbasen. Plutonen stod för bevakningen av fartyget.

*Jimmie Adamsson*



*Kockgänget som serverade mer än 2000 måltider*



*Hela besättningen, officer som sjöman, hjälper till att bära ombord livsmedel till fartyget.*



*Pressmöte med bland andra Försvarsministern ombord på *SCarlskrona*.*



*Montering på helikopterdeck av de tält som användes för seminarierna ombord*



*Mikael Kockum och Matilda Westman, två av soldaterna som stod för bevakningen*



# Något om ett "vågat" liv!

## Ystaddelen

År 1940 fanns jag, en något busig 7-årig pojke, i den sydsvenska staden Ystad. Som tredje barn i en familj om 4, med en far som arbetade dygnet jämnt på stadens skeppsvarv och en moder, som hade all möda att hålla samman familjen och köra lastbil för kvinnliga bilkåren (SKB), gavs det stor frihet. Det gick halvknapigt i skolan och fritidsintressena delades mellan ivrig läsning av äventyrsböcker och akvarieskötsel! En något stillasittande tillvaro således!

Det var ju krigstid och min far hade bråda dagar på varvet. Han såg till, att jag hjälpte till och på så sätt fick jag en första kontakt med Kungliga flottan. En minsveparflotttilj rörde under den tiden farleder söder om Skåne. På kvällarna angjorde minsveparna ofta Ystads hamn och ville ha reparationshjälp under natten. Fartygen skulle avgå kl 0800 på morgonen, så det var bråttom, bråttom! Jag fick följa med som ordonnans eller springpojke och förmedla bud mellan varvskontoret och fartygen. Det var en spännande sysselsättning och folket ombord såg till, att mina besök resulterade i många godsaker. Varvet byggde också minsvepare av fiskebåtstyp och M-båtar. Ett minne från den tiden är en utomordentlig vacker, nästan meterlång, detaljerad trämodell av M13, som fortfarande finns i familjens ägo.

## Simning.

Min äldsta syster, Anne Marie, var ivrig simmare och drog med mig till simklubben för träning. Att bada efter skånska sydkusten var ingen större glädje för en frusen grabb. Yttertemperaturen är där på grund av de kraftiga strömmarna vanligtvis bara +13-15 grader även under högsomrarna. Simklubben hade emellertid fått ett område i Ystads ytterhamn, nedanför lotskontoret, där det uppställdes hopptorn och gjordes simbanor. Vatten-djupet var 6-7 meter, inte särskilt idealiskt för barnträning, men det var strömfritt. Där tvingades jag i, darrande, för jag var en riktig "vattenkruka" och hatade både torrsimningen på land och övningarna i vattnet. Min storasyster fick skämmas för lillbrorsan, men det skulle bli ändring!

När jag äntligen lärt mig att simma någorlunda, blev det simavslutning för sommaren med uppvisning och tävling i hopp. Min kull hade fått i uppdrag att simma 25 meter utan korkdyna. Uppvisningen var en stor händelse i Ystad och massor av människor satt på läktarna runt den inhägnade bassängen. Jag var fylld av spänning vid första simningen inför publik, men drabbades hårt av upptäckten, att jag glömt mina badbyxor hemma. Familjen samlades runt mig och goda råd var dyra. Mamma Eugenie fann på råd. Hon hade lillflickans, min två år yngre syster Elisabeths baddräkt i sin väska. Trots mina vilda protester fick jag krypa in i den grovt hemstickade, tjej-hängsle-baddräkten, försedd med rosa rosetter i höjd

med axlarna! Materialet töjdes ordentligt, så den till slut passade mig. Problemet var bara att maskorna blev jättestora och avslöjade pinsamt de flesta delar av min knubbiga kropp. Jag skämdes våldsamt inför alla och när vi hoppade i vattnet, hade alla simkunskaper sköljts bort. För att inte drunkna tog jag till en sorts hundsim, sprattlade med benen och vevade med armarna. Jag klarade de 25 meterna som siste man, men lokaltidningen Ystads Allehanda hade syrliga kommentarer till året simskoleledning.

## Sally Bauer

En dag hade klubbledningen bitt Hälsingborgsflickan och simläraren Sally Bauer komma ned i hamnen och hjälpa till med undervisningen. Sally Bauer var då känd över hela världen för sin stora bragd att simma över Engelska kanalen 1939. Man förstod då, att kontakten med en sådan personlighet med utomordentlig stor erfarenhet skulle "omvända" mig, när det gällde fysisk träning i kombination med simning. Långdistansträningen kördes ivrigt utanför Ystads Saltsjöbad. Simningen fick ske längs med stranden för att på bästa sätt undvika de kraftiga strömmarna. Jag var fortfarande litet rädd för vattnet, men nu gick det i alla fall att bröstsimmade ta sig fram.

## Simträning och olaga dyk i Stockholm

Åren till sjöss i handelsflottan, som följde, gav inte tid till mer simträning. Blir man yrkessjöman, så badas det inte ofta i havet. De flesta sjömän kunde då för övrigt inte simma. En gammal båtsman sa vid ett tillfälle: "Ramla man i spa't och kan simma så förlänger man bara pinan!" Men intresset hos mig fanns kvar och då sjötvänsen fullgjorts, började jag med studier på Navigationsskolan i Stockholm och simningen kom i fokus igen. Skolan hade fasta tider i Forsgrenska badet på Medborgarplatsen. Badmästaren Åke Johansson där blev min vän och lärare. Crawl- och ryggsimning övades nästan varje dag. När anrika simklubben SKK (Kappis), då Stockholms största simklubb, tog in mig som medlem blev det träning i stadens enda 50 meters bassäng. Trots goda försök blev mina sträcktider aldrig bättre än 31-32 sek på 50 meter. Så någon rekordsimmare blev det inte av mig, men SKK-tiden gav en utomordentligt god träning.

## Tyska mindykare på Navigationsskolan

En dag tillkom det två nya elever i styrmankursen med krigiskt förflutet. De hade flytt Tyskland efter sammanbrottet 1945. Dieter och Hans hade blivit inkallade till tyska marinen under kriget och fått en enkel utbildning till lättdykare och utrustningen hade de tagit med sig till Sverige. Iklädda gummidräkter, cyklopöga, simfenor och en andningsapparat med syrgasdrivet system hade





Värnpliktiga sjökaptener på kurs RSKA Sjökrigsskolan Näsbyark 1954. I främsta ledet, nummer två från vänster, Ulf Holm och därefter kadettofficeren Wilhelm Fritz och läraren, styrman Nilsson



Ulf, 15 år, för första gången inmönstrad till sjöss med Abraham Rydbergsstiftelsens ASY Sunbeam i Medelhavet 1948

de utbildats att leta efter mineringar utanför tyskockuperade kuster.

Syrgasen blandades primitivt med luft i en ansluten gummilunga och man fick själv sköta inblandning av gasen.

Tyskarna hade stora svårigheter med svenska språket och ville ha hjälp av mig. Vi överenskom, att de skulle lära mig "syrgas-dyka" och jag skulle traggla svenska med dem. Arrangemanget fungerade bra och så småningom kunde jag dyka ganska obehindrat ned till 10 meter i Stockholms ganska smutsiga ström och tyskarna tala hyfsad svenska. Okunskapen om dykningens faror var stor och det hela hade nog kunnat sluta i tragedi, om inte de tyska pojkarna hade misstänkts för smuggling under vattnet utanför Stockholms frihamn och i brådskan sänkt dykapparaterna till botten under hemsimning!

### Kungl. Flottans utbildning och fortsatt illegal dykning

Efter sjökaptensexamen följde värnplikten. Ett sätt att göra den för sjökaptener, var att pröva in till Kungliga Sjökrigsskolan i Näsbyark för att bli reservofficer. Lite "promenad-simning" blev det då och då i bassäng. Först när vi som aspiranter, under ledning av vår aspirantofficer Wille Frithz, kommenderades till övningsbasen Skredsvik på Västkusten, flammade dyk- och simintresset upp i klar låga. Jag hade då träffat den legendariske dykaren kapten Rolf Hamilton och blev helt begestrad över attackdykarutbildning. Innan en sådan kunde ske, var jag tvungen att fullgöra min kurs RSKA vid Sjökrigsskolan. Det blev fartygstjänst på somrarna på olika fartyg. Minnena från signalmans- och pjäsbefälhavarjobbet på tredje kanon ombord på jagaren *Norrköping* (med nummer 10 målat i stäven) glöms aldrig bort. Vi, som kom från handelsflottan, hade inga svårigheter med dis-

ciplin och göromålen ombord på örlogsfartygen, men ibland orsakade kommandoorden lätt förvirring. Sjösättning av fartygens "tiohuggare" gjordes ofta. Ett röstkommando, som skulle avsluta sjösättningen och firningen lät: "Stå i taljan". Att stå i en talja! Det uttrycket hade vi aldrig hört förut, så ibland blev det onödiga diskussioner på båtdäck. En härlig sommar ombord på jagaren blev det i alla fall och jag trivdes utmärkt. Fortfarande hade jag inte någon officiell dykutbildning, men jag fick i alla fall användning för mina magra dykkunskaper i skärpt läge.

Jagaren med besättning övade skärgårdsnavigering i hög fart. Det är ju en av Kungl Flottans specialiteter, men den här gången gick det illa. Under den knepiga passagen genom Järnholmssund, syd Ornö, kom man ur kurs. Det blev en svår nödgir nära graniten i hög fart. Plötsligt skakades fartyget kraftigt i akterskeppet. Färden avbröts omedelbart och man hörde upprörda diskussioner från bryggan och på däck, om vad som hänt! Dykarundersökning beordrades, men jag visste ju, att ingen dykare och utrustning fanns ombord. Min kadettofficer hade dock kläm på mitt intresse, så han frågade, om jag ville göra en besiktning av akterskeppet och propellrarna. Det var ju högsommar och klart, kallt vatten och jag accepterade. Klädde snabbt om och tog på mig dubbla långkal-songer och varma tröjor och en ordentlig overall för kylans skull. Båtens skyddsofficer hade ett AGA rökdykaraggregat ombord och komponenterna där är snarlika en AGA-dykapparat. Aggregatet hade ett öppet system och en 15 liters lufttub och var fylld med "ren" komprimerad luft, passande för rökdykning. Tyvärr hade ansiktsmaskerna till rökapparater då "glasögon" och inte en stor hel fönsteryta, som nutida cyklopgögon har. "Glasögonen" ger ett obehagligt dubbel-seende, men just då hade jag inget val.





VM i marin femkamp, hinderlöpnigen Svenska flottans trupp och lag vid VM i marin femkamp i Aten 1956. Ledaren kommendörkapten Lid af Hageby i mitten och Ulf Holm längst fram till vänster

En lejdare kastades ner akteröver och med en manillalina om livet plumsade jag i. Det tog mig inte många minuter för att konstatera, att jagarens ena propeller hade haft närkontakt med ett stengrund. Propellerbladet såg ut som en vissnen blomma, men akterskeppet visade inga skador.

Fartygschefen såg bestört ut vid rapporteringen. Meddelandet medförde inget beröm från chefen. Jag lärde mig snabbt att överbringaren av tråkiga nyheter sällan uppskattas trots nedlagt jobb! En något neslig färd av fartyget till Horsfjärden avslutade den resan.

### Attackdykarkurs i Karlskrona och Skredsvik

Efter ansökningar våren 1956 samlades ett trettio-tal värnpliktiga och officerare i Karlskrona för provning till årets attackdykarkurs med kapten Rolf Hamilton som chef. Det blev hårda tag från början. Rolf hade varit i USA 1952 tillsammans med officerskollegan Gösta Fahlman och fått SEALS-utbildning (enligt uppgifter den mest krävande undervattensskolan bland alla sjöfartsnationer) och vi skulle nu få utstå samma provningar. Det blev undervattenssimning i flottans simhall på kasern Sparre och terrängmarscher med tung packning härs och tvärs utanför Karlskrona. Kapten Hamilton visade utan ansträngning sina enorma färdigheter i fridykning. Hans kraftiga bröstorg medgav dykning utan aggregat i 5-6 minuter. Han undervisade oss genom göra övningarna själv och skaffade sig omedelbart respekt för sitt kunskande och lugna sätt i alla situationer.

Sållningen i vår aspirantgrupp var hård och obarmhärtig. Endast en fjärdedel av de sökande antogs. En liten grupp officerare och värnpliktiga härdade ut. Efter godkännande blev det kommendering till Skredsvik, utanför Uddevalla för vidare utbildning. Det blev en fantastisk trevlig och lärorik vistelse i vacker miljö. Skredviksbasen

var då inte så utbyggd som idag, utan det fanns bara ett par gamla hus för mässar och måltider, enkla logement och förrådshus för materielen. Men naturen imponerade på oss alla med sitt friska vatten i den djupa fjorden och de omkringliggande höga bergen. På Skredsvik var det ett intensivt dagligt och ibland också nattligt program. Där gymnastiserades, gavs dykarlektioner och vi fick bekanta oss med alla sorters sprängteknik. Uppblåsbara Klepperkanoter användes för långdistanspaddling. Orientering med karta och kompass, både i skogen och på och under vattnet gjordes i ett rasande tempo.

Detta gjorde, att alla attackdykarna fick en utomordentligt god kondition. Inga strapatser blev för jobbiga, utan vi kunde springa, simma och dyka flera dagar i sträck utan problem!

De dykaggregat, som användes, var av typen Lund 2. Den utrustningen var behändig och lätt, men skulle laddas med syrgas och kalipatroner i ett slutet system., Dykaren själv skulle ladda aggregatet. Inga förrådande bubblor skulle nå havsytan och kunna röja vår närvaro! Problemet var, att vid minsta vatteninträngning i systemet bildades dödliga gaser. I sin mildaste form blev det illamående med huvudvärk. Apparaterna medgav inte heller större dykdjup än cirka 8-10 meter och användningstiden under vattnet några timmar. Detta tillsammans med den tättslutande gummidräkten gjorde ibland tryckutjämningen under ytan besvärlig. Ofta kom vi upp ur vattnet med starkt illamående med blodet rinnande ur öron och näsa. För andra, mer fredliga undervattensarbeten, som att ta loss minor ur fisknät eller inspektera fartyg, kajer och botten, så användes AGA-divatorer. Detta luftaggregat hade öppet system med special-renad luft och lämnade stora luftbubblor. Det var mycket enkelt att använda Aga-apparaterna, men för attackdykare var de ju odugliga.



### VM 1956 i marin femkamp i Pireus, Grekland.

En sammanslutning av många länders örlogs-mariner (CISM) organiserade på 50-talet (och gör det fortfarande) internationella marina tävlingar. Sverige ordnade en sådant VM i Marin femkamp i Stockholm 1955. Jag deltog och tävlingarna avhölls i Näsby Park och det blev satsning från många "örlogskamrater" här hemma, då nästa års tävlingar skulle avhållas i Grekland 1956.

Femkampen bestod av löpning, hinderbana, amfibiefältskjutning och bansimningar (livräddning och hindersim) med utrustning.

Tack vare attackdykarutbildningen gick det bra för mig i uttagningen. Resan till Grekland och den internationella tävlingen under ledning av kommendörkapten Lind av Hageby blev ett stort äventyr med många roliga episoder. Det var med stolthet jag mottog den stora silverpokalen som 1:a pris ur en grekisk prinsessas hand. Grekland var ju ett kungadöme på den tiden.

### Dykning i Neptunbolaget

När min militära utbildning var klar blev det först anställning som befäl och dykinstruktör i Sveriges då största bärgningsföretag Neptunbolaget. En förnämlig utbildning i tungdykning gavs vid företagets station på Gåshaga, då och då avbruten med bärgningar av sjunkna och grundstöta fartyg.

### Sjömätning

Nästa arbetsplats blev Sjöfartstyrelsens Sjökartebyrå på Skeppsholmen i Stockholm.

Sjömätningssfarygen seglade under örlogsflagga och alla i besättningarna bar Flottans uniform. Det var en glatt och trevligt dagligt utomhusliv i små motorbåtar och gav goda kunskaper om vattnen runt Sverige.

### Svenska Sportdykarförbundet

Flottans officerare hade då en gymnastikgrupp med bad i Centralbadet i Stockholm. Under en bastutillfälle där, blev jag kontaktad av några kamrater, bl.a. kapten Bo Cassel, som sysslade med marinens bärgnings- och dykargrupper. De kände till min dyk utbildning och påpekade, att det numera fanns en stor grupp dykande amatörer i Sverige. Kunskapen om luftdykning bland dessa glada amatörer var i allmänhet ganska undermålig och många dödsfall inträffade på grund av ren okunskap. Det saknades över huvud taget säkerhetsbestämmelser för civila dykare. Mina vänner i bastun tyckte, att jag borde engagera mig i ärendet. Så blev det också. I Skottenborgs aula på Skeppsholmen i Stockholm den 9 april 1958, samlades efter mitt upprop en skara amatördykare från hela landet tillsammans med flottans män med bl.a. Bosse Cassel, Gösta Fahlman och bildade Svenska Sportdykarförbundet. Det skulle utbilda, göra säkerhetsbestämmelser (Det plankades friskt från Flottans utmärkta regler) och verka som sammanhållande för dykklubbbar i Sverige. Ordförandeskapet tog mycket av min tid i an-

språk under det efterföljande året och bröts först, när jag fick arbete som hamnkapten i Ronneby 1959.

Ronneby hade heller inga officiella dykare på den tiden, varför jag fick utföra många spännande dykningar i kommunens och statliga fiskeristyrelsens tjänst.

### Holmbro Båthamn, innanför Muskö i Stockholms skärgård

Efter tjänstgöringar som chef i Ronneby hamn, Kalmar hamn och Nynäshamns hamnar har åldern hunnit kapp mig och det blir troligtvis inte fler dykningar. Jag skulle behöva dykhjälp till mitt arbete med bojstens- och ankarlinebesiktning i vår familjs lilla båthamn, belägen i sunden innanför Himmelsö och Muskö i Stockholms skärgård. Men jag är inte orolig! Det ges nog så småningom hjälp från fänriken och barnbarnet Christoffer Holm, som ligger på Berga örlogsbas utanför Stockholm för sin dykutbildning!

Med honnör och hälsning till alla trevliga kamrater jag mött i Kungliga Flottan och annorstädes!

Ulf Holm



*Som befäl och tungdykare i Neptunbolaget vid bärgning av MF Josef Joham, Hamburg, vid Holmögdad den 10 december 1957*



*Som fartygschef på Kalmar stads elevfartyg ASY Garpen, enrullerad i Abraham Rydbergstiftelsen sommaren 1973, med den ungdomliga besättningen på resa Kalmar – Stockholm – Åland*

# HMS Falken på nya äventyr



I vecka 31 lämnade *HMS Falken* örlogshamnen i Karlskrona och efter något dygns komplettering på Öckerövarvet bar det av mot årets äventyr, som kommer att gå söderut till Afrikas västkust och fartyget kommer att vara borta nästen ett helt år. Fartyget återkommer till Karlskrona den 4 juni 2017, lagom till att fira 70-årsjubileum.

Första kullen elever utgörs av 25 kadetter, som läser det s.k. officersprogrammet och då tillsammans med gymnasieelever. Ett antal besättningsbyten (elever) kommer att ske vid olika tillfällen under

segelperioden, dock finns en grundbesättning om 12 officerare och sjömän till hands hela tiden. Fartygschef är Thomas Falk.

Årets stopp kommer att ske i Scapa Flow, Aberdeen, London, Brest samt ett antal hamnar längs Spaniens kust samt i Gambia och Senegal. I januari 2017 kommer Gladan att möta upp i Spanien och efter detta kommer besättningen att beredas långledighet.

Skonerterdivisionen hör hemma i Sjöstridsskolan.

Skonerterna Gladan och Falken seglade första gången 1947 och har sedan dess utgjort en utomordentlig plattform för att lära sig navigation, lära sig naturens skiftningar och inte minst lära sig leva tillsammans med andra under en lång tid.

Än så länge är vinden gratis, så utbildningskostnaderna blir därmed lägre, när man utbildar på segelfartyg.

För en kustartillerist som undertecknad är det alltid spännande att se, vilken växt fartyget har med sig från någon utländsk hamn i avsikt att planteras i parken på Kungsholms fort.

Olle Melin

## NEPTUNI ORDEN

Instiftad 22 mars 1812

SKEPPSBRON 10, 2 TR, 111 30 STOCKHOLM

TELEFON 08-20 15 34, FAX 08-10 63 17

E-post: [neptuniorden@telia.com](mailto:neptuniorden@telia.com)

### Neptunibruden

I över 100 år har Neptuni Orden årligen delat ut en brudgåva till en *"en obemedlad, frisk, välbildad, dygdig och intelligent flicka i en ålder af minst aderton och högst trettio år, född af aktningvärda föräldrar, af hvilka fadern tjänat vid svenska örlogsflottan."*

På hundra år har såväl örlogsflottan som samhället i övrigt genomgått stora förändringar.

För att kunna fortsätta med traditionen att utse årets Neptunibrud har ledningen för Neptuni Orden beslutat att följande text skall anslås på Neptuni Ordens hemsida:

"Berättigad att bli Neptunibrud är en i studier, yrkesutövning eller i övrigt framgångsrik kvinna i åldern 18-35 år, med ett medmänskligt engagemang, som står i begrepp att gifta sig och vars förälder tjänat i svenska marinen.

Som vägledning för att vara kvalificerande förälder gäller nedanstående kriterier.

\* Alla officerare i marinen som har eller har haft rätt att tjänstgöra ombord.

\* Alla som gjort sin värnplikt eller frivillig grundutbildning (GU) i flottan.

\* Alla kontraktsanställda sjömän och soldater i marinen med minst fyra års tjänstgöring och med rätt att tjänstgöra ombord."

Ytterligare information kan lämnas av Neptuni Ordens kansli.

Stockholm i juni 2016

Thomas Hasselberg

Ordförande i Neptuni Ordens hjälpkommitté



*Spantet från ett av de sista Svenska linjeskeppen  
som deltog i det sista stora sjöslaget mot Ryssland  
1790*

**P**å Lindholmen i Karlskrona har flottans varvsanläggning varit etablerad sedan slutet av 1600-talet och utgjorde under större delen av 1700-talet kärnan i örlogsvärvet. Lindholmen är även en av landets första, storskaliga industrimiljöer, vilken förklarades som byggnadsminne 1995. På Lindholmen byggdes fyra nya skeppsstaplar under 1700-talet. Den stapel, som ligger mellan Wasa skjul och Polhemsdockan gjordes till upphalningsbädd under 1800-talet.

På denna stapel skall VHFK (Varvshistoriska föreningen i Karlskrona) nu rekonstruera tre spant i full skala från ett 1700-talsfartyg.

Syftet med projektet är att kunna berätta om Lindholmens skeppsbyggarhistoria och synliggöra den varvshistoriska miljön.

Själva konstruktionen är tänkt att anläggas på en yta som är 10 x 15 meter, där en 15 meter lång sträcka av järnvägsrälslen från 1858 tas bort.

På den fasta berggrunden har VHFK i samverkan med Fortverket planerat gjuta tre betongplintar, som kläs med träpanel för att efterlikna kölblock, på vilka de tre spannten monteras. Det största spantet kommer vara 10 meter högt och 13,5 meter brett. För att säkerställa konstruktionen i sidled och längdled kommer stöttor och dragstag monteras.

De tre spanten kommer delvis att bordläggas och garneras för att tydligare kunna visa, hur dåtida krigsfartyg byggdes. På den sida, som bordlagts, kommer också

en stapelbana byggas på det sätt, som gjordes i slutet av 1700-talet.

Den andra sidan kommer att stöttas på det sätt, som gjordes under byggnationen, innan skeppet kilades upp på sina sjösättningsslädar.

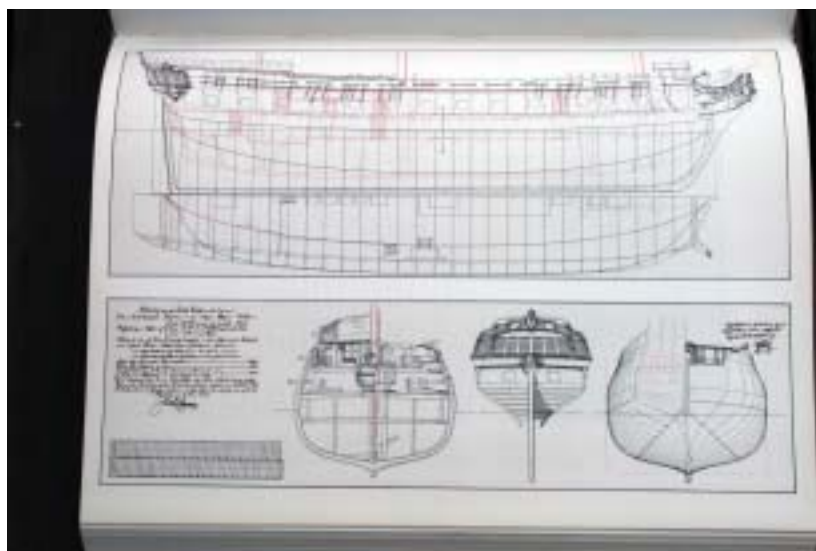
Målsättningen med projektet att skapa ett nytt och attraktivt besöksmål för turister, som är intresserade av världsarvet på Västra Lindholmen. Projektet ska visa de fysiska dimensionerna på dåtidens seglande skepp samt visa de skeppsbyggnadsprinciper, som utvecklades av de stora skeppsbyggmästarna Gilbert Sheldon och Friedrich Hindrich af Chapman, som båda var verksamma vid varvet i Karlskrona i slutet av 1700-talet.

Som förebild för rekonstruktionen har valts en spant-  
ritning från linjeskeppet *Adolf Fredrik* från 1744 och  
dess ombyggnad till linjeskeppet *Rikens Ständer* 1770,  
som gjordes på Lindholmen.

Spantritningen är gjord av Gilbert Sheldon här i Karlskrona och är daterad 22 april 1766 och är den mest väldokumenterade och detaljrika ritningen från denna tid.

*Rikens Ständer* deltog i kriget mot Ryssland 1788 - 1790 , men förlorades sista krigsåret vid anfallet mot Reval.

Chapman, som efterträdde Gilbert Sheldon, lät 1778 bygga skeppet *Wasa*, som var ett mindre grundgående fartyg, som trots sin ringa storlek kunde leverera stor eldkraft. Ett mindre fartyg har fördelarna, att det är grundgående och kan navigera med större frihet samt att



*Vasas konstruktionsritning. Ur Svenska flottans historia del 2*

*Spantritning linjeskeppet Adolf Fredrik*



Wasaskjul med inlagd animerad bild av stapeln

Tänkt utseende på spantet.  
Jämför storleken med inlagd  
människa



det minskade vattenmotståndet ger högre manöverduglighet och hastighet. Den låga höjden reducerar också avdriften, vilket hjälper fartyget att hålla formationen i en slaglinje samt presenterar ett mindre mål för fienden att beskjuta.

Wasa kan sägas vara ett prototypfartyg för de kommande tio linjeskeppen, som seriebyggdes på örlogsvarvet i Karlskrona mellan 1782 till 1785. Dessa var emellertid något större än Wasa och med liknande dimensioner och konstruktionslösningar, som visas mera detaljrikt på spantritningen för Rikets Ständer.

VHFK har därför nu bestämt att spantritningen för *Rikens Ständer* ska ligga till grund för rekonstruktionen, som ska visa hur dåtidens timmermansarbeten utfördes.

Wasa byggdes i Stora Skeppsskjulet på Lindholmen 1778 och som då fick namnet Wasa skjul.

Att noteras är, att Chapman också seriebyggde tio fregatter parallellt med linjeskeppen under dessa år.

Chapmans storhet som den första moderna skeppsbyggmästaren var bl.a., att han gjorde släpförsök av olika skeppsmodeller för att mäta deras motstånd och på så sätt skapade grunderna för modernt skeppsbyggeri genom sina tekniska beräkningar rörande släpmotstånd, stabilitet m.m.

Dessa finns efterlämnade i hans verk "Tractat om Skeppsbyggeriet, Architectura Navalis Mercatoria" från 1775.

Wasa sänktes 1836 avsiktligt i Djupasund mellan



Modell av linjeskeppet Kung Adolf Fredrik. Foto Marinmuseum

Tjurkö och Sturkö i Karlskrona skärgård tillsammans med ett 20-tal andra skepp intill. Här finns det nu planer på att bygga en dykpark, då området är lättdykt och välbesökt redan idag.

Projektet, som har godkänts av Länsstyrelsen, kommer att drivas i VHFK regi och sker i nära samverkan med Fortverket och Marinbasen.

En arbetsgrupp för dess genomförande har nu bildats.

Sven-Erik Hellbratt

Projektleddare och ordförande i VHFK



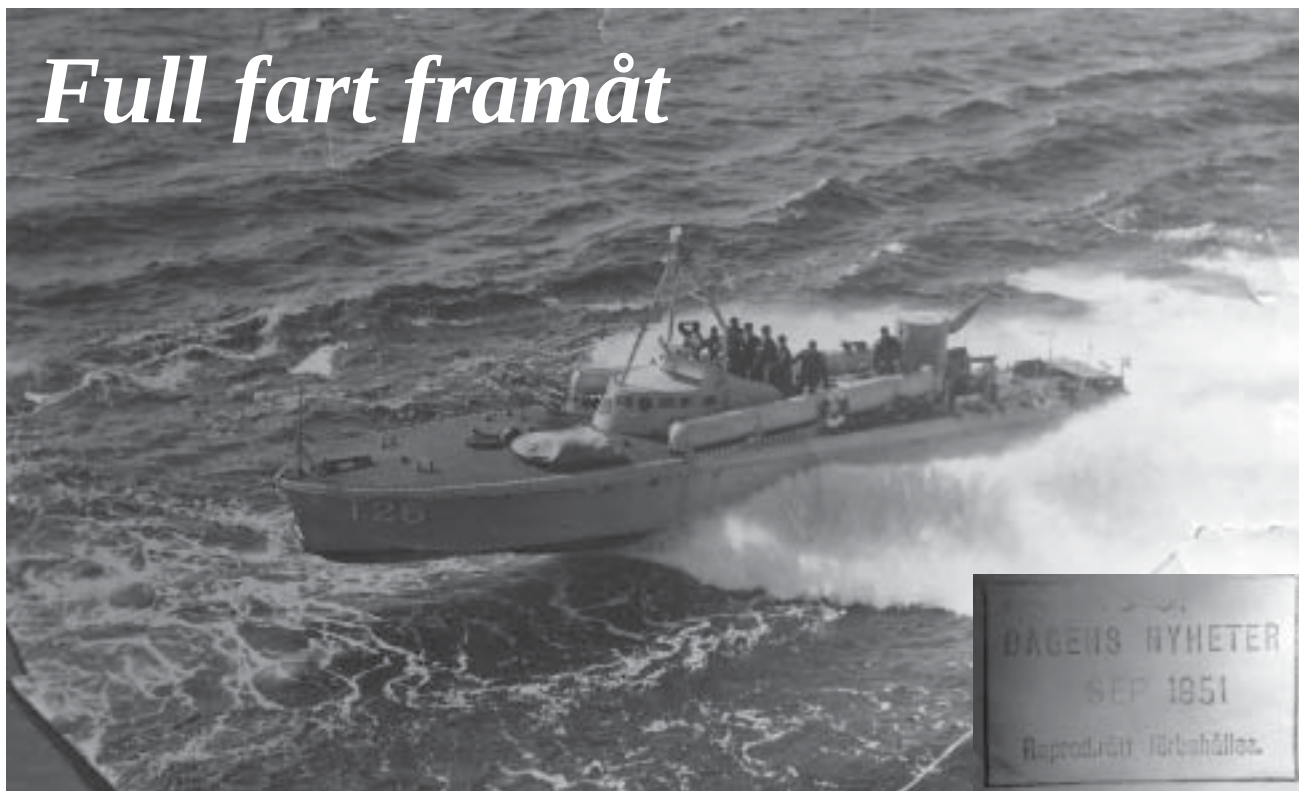
Wasaskjul. Foto Olle Melin



Konstruktionsmodell av linjeskeppet Vasa presenteras. Från vänster skeppsbyggmästare Gilbert Sheldon, varvsamiralen Carl Tersmeden, hertig Carl, skeppsbyggmästare Fredrik Henrik af Chapman samt amiralen Henrik af Trolle. Foto Olle Melin



# Full fart framåt



**D**en här bilden fann jag i fars låda och på baksidan finns texten från Dagens Nyheter. Samma bild finns med i MTB-bokens mitt-uppslag, kanske en av de finaste bilderna, som finns på en motortorpedbåt. Att sen far står på däck må så vara. Han är nummer två på babordssidan med en hårtofs stickande ut bakåt under båtmössan. Betänk, att just detta år var enda året, som båda kryssarna gick samtidigt (*Tre Kronor* och *Göta Lejon*) Enligt uppgift är kortet tagit just från en av dessa och även att T26 vid detta tillfället passerade båda i hög fart.

FC står på styrbord sida och hälsar på någon och strax efter lär även armen åka upp i luften på ett vedertaget vis enligt flottans sätt att hälsa till sjöss.

Min fråga är, finns det någon, som vet något mer om detta kort? Min far lever och är helt klar, men kommer inte ihåg, hur det var vid just detta tillfälle.

Med vänliga hälsningar från "maskinbåsonen" Örjan Sundkvist, som fortfarande är aktiv i Marinen.

**hermes**  
REDOVISNING AB

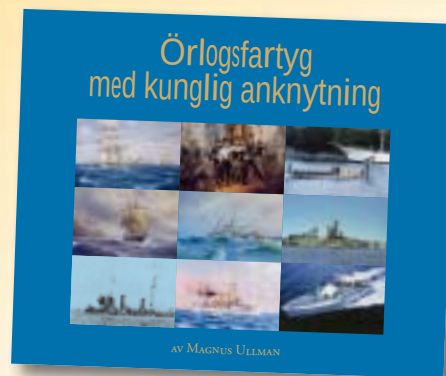
**Lars-Erik Nilsson**

Auktoriserad Redovisningskonsult 

**Vi erbjuder hjälp med;**  
Bokföring, moms, lönehantering  
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com  
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

PS. T26 är fortfarande i drift i Veteranbåtsflottiljen och är förmodligen världens enda i ursprungligt skick och operativt körbara motortorpedbåt med snart 60 år på nacken. Red



Från Gustaf III:s "Amphion" till Carl XVI Gustafs T 46. Ett 20-tal örlogsfartyg och båtar med koppling till Gustaf III, hertig Karl, Oscar I, Oscar II, Drottning Victoria, Gustaf V, prins Wilhelm, prins Bertil och Carl XVI Gustaf presenteras, ävensom fyra kungliga statsbesök i Helsingfors med örlogsfartyg och Mannerheims statsbesök i Stockholm 1919 med en isbrytare! I boken skildras också Gustaf III:s äventyrliga sjökrig mot Ryssland 1788-1790 där utgången hängde på ett hår och flera andra dramatiska örlogshistoriska händelser. I boken finns ca 110 oljemålningar, kartor och fotografier. Oljemålningarna är utförda av de kända marinmålarna J.D. Schoultz, Jacob Hägg, Herman af Sillén, Christer Hägg, Håkan Sjöström m.fl. En praktbok! 176 sidor. Pris 450 kr. Numrerad bibliofilupplaga, 150 ex, med exklusiv pärm, 750 kr.

En närmare presentation av boken finns på [magnusullman.com](http://magnusullman.com)  
Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller  
e-mail: [magnus.ullman@lmlaw.se](mailto:magnus.ullman@lmlaw.se)

Boken levereras med en inbetalningsavi till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

**BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN**



# Vad en gammal bild kan berätta



**A**ret är 1954 och i förgrunden syns örlogsvärkets gamla plåthall, som fick ge vika när nya verkstadsbyggnaden började byggas när man skulle ge plats för verkstäder och skrovhall. På bilden ser man också de delar av varvsmuren, som här numera är rivna liksom ett antal byggnader till höger i bild.

Längre bort på bilden syns Klockstapeln och framför denna en kär byggnad, som revs 1972 och som många karlskronabor gärna sett, att den bevarades, nämligen Gamla teatern på Västerudden. Man ser också bebyggelsen på Västerudden, som bara några år senare i stort skulle jämnas med marken.

Längst till höger i bild syns förstäven på pansarskeppet *Sverige*, som håller på att skrotas

Pansarskeppet *Sverige* sjösattes 1917 och tillkomsten utgör ett märkligt kapitel i Sveriges historia. Pansarskeppet var nämligen ett resultat av två insamlingar 1912 och som inbringade cirka 17 miljoner kronor och som räckte till såväl ett pansarskepp som till några sjöflygplan och tre till minsvepare byggda bogserbåtar. De insamlade medlen utgjorde cirka 10 % av 1912 års försvarsanslag. Ingen kan väl idag tänka sig, att en insamling på motsvarande sätt skulle inbringa mer än fyra miljarder kronor.

De två pansarbåtsinsamlingarna 1912 kom i grevens tid. Tack vara denna stora manifestation av försvarsvilja hos det svenska folket, kom byggandet av pansarbåten *Sverige* igång och försvarsfrågan fick fart. Detta ledde till en konfrontation mellan regeringen Staaff och kunga-

makten, borggårdskrisen och regeringens avgång. Kungaregeringen Hammarskjöld kom sedan att lösa försvarsfrågan under 1914, även om det länge såg mörkt ut. Utbrottet av storkriget i början av augusti 1914 ledde nu till, att de tre stora partierna i riksdagen enades om borgfred och om försvaret. Konkret blev det sedan en rad försvarskompromisser både i fråga om armé och flotta. I fråga om pansarskepp av Sverigeklassen backade regeringen till tre fartyg. Med tanke på kostnadsutvecklingen var det ett rimligt beslut.

Långsiktigt fick Sverigeskeppen fick en viktig strategisk betydelse. Den svenska flottan ansågs av stormakterna under båda världskrigen och även under det kalla kriget vara en strategisk maktfaktor. En början till denna epok lades av pansarbåtsinsamlingen 1912, som alltså fick en långsiktig betydelse. Sveriges sjömakts stärktes genom Sverigeskeppen, som under 1920-talet hörde till de starkaste i Östersjön. Den svenska flottan bidrog nu till att stärka förtroendet för den svenska alliansfria politiken. (Avskräckning och förtroendeskapande åtgärder). Den fyllde därmed en viktig säkerhetspolitisk funktion för nationen Sverige.

Olle Melin

# Marindag i Karlskrona

Lördagen den 13 augusti var det åter dags för Marindagen i Karlskrona, ett arrangemang som brukar dra många besökare. Och så blev det även i år, trots det lite oroväckande väderläget på morgonen. Men regnet kom av sig, dock inte blåsten, men det hindrade inte, att över 10 000 besökare räknades in.

Och dessa blev inte besvikna. Det bjöds på fartygsbesök, uppvisning av helikopter och den nya bogserbåten Hector, skyddsvaktuppvisning, överflygning av JAS Gripen. Hemvärnet visade upp en mångfald av verksamheter och SAAB/Kockums presenterade det nya ubåtsprojektet A 26.

Hemvärnets musikkår Blekinge bjöd på såväl musikmarsch som konsert. Ett antal frivilligorganisationer och föreningar fanns också på plats för att informera. Här fanns Sjövärenskåren, T 38 vänner, Flottans Män, Museum för rörligt kustartilleri och självklart Varvshistoriska föreningen, som bl.a. erbjöd repslagning i den över 300 meter långa Repslagarbanan.

Fortverket, som är svenska statens förvaltare av området fanns givetvis på plats liksom Försvarmaktens rekryterare i hopp om att finna nya intressenter för att bli soldater och sjömän.

Möjligheterna att äta och dricka en kopp kaffe var många.

Mig veterligen inträffade inge incidenter under dagen, vilket är ett gott betyg åt såväl arrangörer som åt besökare.

Ett arrangemang som detta ger verkligen Försvarmakten och framför allt marinen en extra goodwill och alla jag mötte och talade med var mycket nöjda med dagen.

Om två år är det dags igen!

Olle Melin

Foto Ulla och Olle Melin



Karl Rosqvist och K-G Ahlqvist från Lindås utanför Emmaboda var bland de tidiga besökarna



En förväntansfull skara människor väntar på att grindarna ska öppnas



Flottans Män i Karlskrona och Karlshamn fanns på plats. Från vänster Per Nejdefelt Karlskrona, Göran Löfgren Karlskrona, Bo Ringdahl Karlshamn, Lennart Håkansson Karlskrona och Rolf Pärnhem Karlshamn



Även den yngre generationen trivdes. Här några som fick åka med Hemvärnets transportfordon





*Gun och Jan Bengtson och dottern Jessica samtalar med Birgitta Åshage*



*Johan Melin, en av Hemvärnets stridsbåtsförrare*



*Svensk kyrkan fanns på plats. Amiralitetspastor Daniel Breimert från Kungl Amiralitetsförsamlingen*



*Ringlande köer för att komma ombord på korvetten Karlstad*



*Samövning mellan helikopter och bogserbåten Hector*



*Ubåtsräddningsfartyget Belos lockade många besökare*



*Den nya bogserbåten Hector rönt berättigad uppmärksamhet*



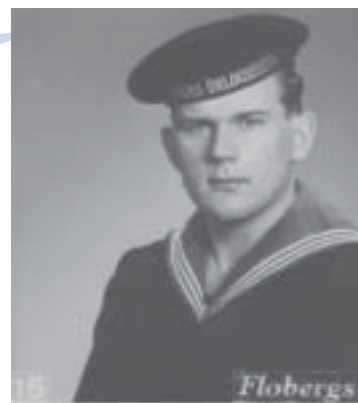
*Ubåten Uppland lockade många och kön för att gå ombord var enorm*



*Hemvärnets Musikkår Blekinge marscherar in på Örlogshamnen i Karlskrona*



# Några sjömätarminnen



Författaren värnpliklig 1952

**J**ag gjorde min värnplikt i flottan 1952 med underbefälsutbildning och ryckte in i januari med inställelse i Karlskrona. Detta år grasserade flera barnsjukdomar i förläggningen. Alla sjukhus var fyllda med värnpliktiga och man måste skicka hem många. Själv hamnade jag på sjukhus ganska illa medtagen av mässlingen. När jag väl kom på benen igen, hade alla friska i gruppen redan fått sin kommande tjänstgöring bestämd. Man skrämde mig med, att jag skulle hamna på kryssaren *Göta Lejon*, vilket var den stora skrällen hos oss värnpliktiga.

Så blev det nu inte, utan jag blev uttagen till signalmatros och rena drömjobbet som sjömätare. Tydligt utsågs sjömätarpersonalen bland i första hand skärgårdsgrabbar från ost- och västkusten

På våren, när båtarna rustades för kommande uppgifter, tjänstgjorde jag i Sjökarteverkets snickarverkstad på Skeppsholmen. Verket disponerade på den tiden hela kaseren 3 och snickeriet låg i källaren. När mätningssäsongen började, placerades jag ombord på *Ejdern*, som tillsammans med *Gustav af Klint* gjorde sjömätningar i Bottnhavet. Fartygschef på *Ejdern* var flaggstyrman Gösta Grinne, en i mitt tycke mycket duktig sjömätare och båtman.

Eftersom *Ejdern* var ångdriven och det endast fanns en ångmaskinist tillgänglig för Sjökarteverket, fick en värnpliklig eldare, som seglat eldare i bogserbåt i många år, sköta maskineriet. Jag som skärgårdsbo fick bli förste rorgångare och alltid ta rorstörn i svåra lägen. Resten av den värnpliktiga besättningen hade ingen sjövana men hemort på ost- och norrlandskusten.

Efter en del specialmätningar i Västerviksskärgården och vid Utö bar det av till Bottenhavet, där vi hela mätperioden låg vid Finngrundet för utsjömätningar, ett mycket illa beryktat havsområde med många sjunkna båtar. I dag finns en kassunfyr därute. Tidigare låg här ett fyrskepp, som hette *Finngrundet*.

Eftersom vi inte hade optisk kontakt med någon referenspunkt i land, skedde all navigering med Decca Navigator. Sjöfartsverket hade egna sändarmaster i land.

Inom grundområdet vid Finngrundsbankarna hade vi vårt mätområde, där kurserna var två timmars körtid långa och två och en halv meter från varandra. När väd-

ret var för hårt, gick det bara att loda mot vinden. Det var ganska jobbigt att hela tiden stirra i Decca Navigatorm och hålla rätt kurs. Det blev långa och trötta arbetsdagar. Till en början var jag ensam rorgångare, tills vi lärt upp en grabb till. När jag muckade, fick jag "övertidserättning" på värnpliktslönen, vilket var unikt. Varje helg gick vi in till Gävle för att bunkra kol. Det var en begivenhet, som alltid lockade en stor publik. En lastbil med kol tippade lasten på en träränna, som räckte ned på gångbordet. Vi hann inte med att baxa ned kolet i boxen, så det mesta blev kvar på däck, varför vi förhalade *Ejdern* med stor slagsida och vände motsatta sidan mot kaj, där nästa billast tippades. Det tog nästan hela lördagen, innan hanteringen var klar och båten avvaskad, så vi kunde gå och bada och sedan fira helg. Klockan 5 måndag morgon bar det så ut igen.

En episod, som sitter kvar i minnet, är, när vi bärgade sjöräddningskryssaren *Örskär*, som drivit på land i Norrbodaviken på Gräsö. Vi låg för nordlig storm i Örskärsund och fick meddelande, att räddningskryssaren, som låg vid boj, hade drivit i land med boj och allt i södra sidan av viken och inte kunde komma loss för egen maskin, utan behövde assistans. Besättningen hade jobbat hårt och försökt bärga kryssaren, men inte lyckats. Man hade bl.a. spänt en wire tvärs över viken och fäst denna i masten för att på så sätt kunna kränga loss fartyget. Norrbodaviken är tämligen grund och svårnavigerad, bl.a. på grund av uppgrundningar. Gösta Grinne tog fram ett specialsjökort över viken och frågade, om vi ville vara med om ett bärgningsförsök. En sådan fråga är inget att diskutera, trots att haveririsen för *Ejdern* var tämligen stor i dessa grundfyllda vatten.

På livräddningskryssaren hade man gjort i ordning en grov grästross att användas vid losstagningsförsöket. När allt var kopplat och klart och grabbarna på däck lämpade trossen över bord, hände det, som inte bara fick hända. Trossen hamnade i vår propeller. Maskinen stannade, ångan rusade och trossen slet rodret helt tvärs. Ratten snurrade ohejdat och skickade ut mig i brygg-räcket. Ångan rusade ut i alla ventiler. Grinne svor och eldarmaskinisten svor också, men han lyckades dock baxa runt propelleraxeln, så att trossen kunde frigöras.

När vi reparerat roderledningen och tagit upp den gro-

va trossen, gjordes ett nytt försök. Då gick den grova trossen av och nya kopplingar måste göras på haveristen. Den här gången gick det bättre och så småningom fick vi loss kryssaren. Det var tur, att inte något larm gick, så att räddningskryssaren måste ut på uppdrag.

Det hade nu blivit kväll. Vinden hade avtagit. Livräddningskryssaren var bärgad och allt började återgå till normala rutiner och så småningom kom vi ut till vårt mätområde.

Vi hade en civil kock, som varit på sjön i flera år. Han hade skaffat sig en hund, en schäfervalp, som han tog med ombord. Det var synd om hunden, för valpen blev sjösjuk och riktigt dålig under en vecka. Veckan efter fick hunden stanna i land. En annan, som led svårt av sjösjukan, var en grabb från Säter i Dalarna. Han blev så dålig, att även han fick sättas i land.

En händelse detta år var, när Catalinan blev nerskjuten i Östersjön. Det diskuterades då, att sjömätarna skulle söderut för att delta i sökningen efter planet.. Sjöfartsverket tyckte mätningarna var viktigare, så vi kom aldrig att delta.

Några år senare träffade jag Gösta Grinne vid en promenad på Skeppsholmen. Han kom ihåg mig och händelsen med livräddningskryssaren och för att jag efter en helgpermission hade med mig en liter jordgubbar till var och en ombord. Alla skärgårdsbor odlade jordgubbar vid denna tid. Han bjöd mig ombord på *Ejdern*, som nu var



Författaren som rorgångare på *Ejdern*



*Sjömättingsfartyget Ejdern*

ombyggd. Instrumenteringen var förbättrad, ångmaskinen var borta och ersatta av en dieselmotor. Gösta tyckte, att ändringarna hade gett *Ejdern* sämre sjöegenskaper.

I dag är Gösta Grinne borta och *Ejdern* är en privatagd nöjesbåt. Skeppsholmen är förstörd av diverse monsterfigurer i plast. Sjökarteverket har flyttat och örlogsvarvet är rivet. Stockholm förlorar mer och mer av sin sjöstadskaraktär. Bygger man så det föreslagna Nobelhuset på Blasieholmen, har man helt förstört den genuina hamnstadskaraktären.

*Per-Oskar Eriksson, Ingmarsö*

Båtbyggare och mångårig FM-medlem med ankar medalj i silver nr 36

PS. Hur följer marinen gällande sjöfartsregler, när man jagar ubåtar? Vi har byggt en båt åt en affärsman i Stockholm, som har en egen ö utanför Dalarö. Vi hämtar, vinterförvarar och utrustar den var je år och bogserar den tillbaka till ägarens ö. I höstas sammanföll hämtningen med ubåtsjakten på Nämndöfjärden. Marinens mindre båtar for som vettvillingar kors och tvärs och några sjövägsregler tycktes inte gälla. Med undanmanövrar ut ur kaoset lyckades vi med oskadd kundbåt ta oss ut på Kanholmsfjärden. DS



*Sjömättingsfartyget Gustaf af Klint*



### Den hemliga svenska krigsplanen

Under kalla kriget planerade svenska försvarsmakten aldrig för något annat än en sovjetisk invasion. Fienden kom alltid österifrån och även om det officiellt fanns andra krigsfall, gjordes aldrig någon planläggning för dessa.

Var skulle den sovjetiska invasionen komma? I norr, i söder eller längs med den svenska ostkusten? Kanske en kombination? Oavsett vilket skulle det planeras och övas för alla dessa scenarion. Hur såg den svenska krigsplanen egentligen ut? Detta var under kalla kriget kvalificerat hemligt.

För första gången avslöjas nu i denna bok den hemliga krigsplanen från kalla kriget i sin helhet. Var skulle hundratusentals krigsplacerade svenskar ha hamnat om kriget faktiskt hade kommit? Vilka uppgifter skulle de lösa? Hur såg planen ut i stort och hur såg den ut för det enskilda förbandet?

Boken analyserar de stora förändringarna inom försvarsmakten från 1945 och fram till kalla krigets sista decennium. Hur såg man egentligen på hoten, på Sovjetunionen och på Nato? Författaren *Bengt Wallerfelt*, överstelöjtnant och fil.mag. och var doktorand i historia vid Stockholms universitet, granskar kritiskt den svenska planen, inte minst för den tänkta massmobiliseringen, ett smidigt maskineri under tre intensiva dygn. Men hade det fungerat? Redaktörer har varit: *Olof Santesson och Kent Zetterberg*.

Boken utgiven 2016 av Medströms Bokförlag i samarbete med forskningsprojektet Försvaret och det kalla kriget (FOKK). ISBN 978-91-7329-124-8.

Stellan Andersson



### Fredens hav?

Ökade spänningar kring Östersjön Sverige har en av Europas längsta kuster. Större delen av denna kust vetter mot Ryssland, ett land som vårt land i århundraden, i bästa fall, haft ett spännande förhållande till, i värsta fall varit i krig med. Enkel logik säger att när en maktfullkomlig Vladimir Putin spänner de militära musklerna, borde Sverige ha en stark flotta för att försvara Sveriges kust. Ett konstaterande lika enkelt som logiken är, att så inte är fallet.

Östersjön är ett viktigt hav och det har det varit i hundratals år. Här finns både handelsvägar och strategiska punkter och sedan medeltiden har kampen om Östersjöns farvatten varit hård. De senaste åren har hotnivån trappats upp markant.

Hur gick Östersjön från att vara "Fredens hav" till att hamna överst på den transatlantiska säkerhetsagendan? Vilken dynamik ligger bakom det försämrade säkerhetsläget och hur kan länderna i regionen, USA och Nato agera för att situationen skall förbättras? Detta är några av frågorna som *Katarina Tracz* behandlar i denna viktiga bok!!

Boken *Fredens hav* av *Katarina Tracz* beskriver den hotfulla situationen i Östersjön på ett enastående sätt. En bok som bör vara av prioritet att läsa för Sveriges politiker och beslutsfattare för Sveriges försvar!

*Katarina Tracz* är chef för tankesmedjan Frivärld och har bred erfarenhet av utrikespolitisk analys och opinionsbildning med särskilt fokus på säkerhetsfrågor. Boken är utgiven av författaren och Frivärld år 2015. ISBN 978-91-7533-116-4.

Stellan Andersson



### Med ångbåt från land till stad

Ångbåtsepoken är sedan länge över, men det finns fortfarande en liten flotta av de vackra vita båtarna kvar i Stockholmstrakten. På sin tid innebar de såväl ekonomisk som social och teknisk förändring. Idag kan de bevarade ångfartygen ses som minnesmärken över en betydelsefull del av Stockholms och Sveriges historia.

Tidigt under 1800-talet etablerades ångbåtslinjer mellan huvudstaden och andra städer runt Mälaren. I boken kompletterar författaren och ångbåtskännaren Lennart Rydberg ångbåtstrafikens historia, när han skildrar, hur även det stora omlandet, d.v.s. Mälardalens jordbruksområden, knöts närmare huvudstaden genom nya linjer. Vilken betydelse hade trafiken för människorna i dessa områden? Vilka stod för initiativen och kapitalet och hur utvecklades teknik, service och komfort under epoken.

Författaren är en verklig kunnare i ämnet och dessutom ordförande i Stiftelsen Skärgårdsbåten.

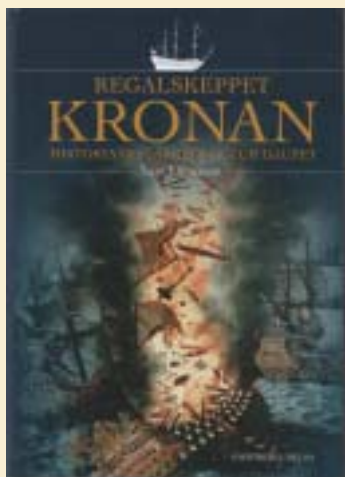
En stor samling av bilder ingår i boken, vilket avsevärt förhöjer värdet.

Författaren och Stockholmia – forskning och förlag

ISBN 978-91-7031-0288 – 5

Olle Melin





### Regalskeppet Kronan

Historia och arkeologi ur djupet. När *Kronan* sjösattes 1668 var detta fartyg det största som någonsin byggts i Sverige! Det svenska stormaktsväldet stod i zenit och *Kronan* var en symbol för dess militära makt. Endast åtta år senare förläste hon den 1 juni 1676 under ett sjöslag mot dansk-nederländska flottstyrkor. 800 människor gick under och kvar på havets botten låg vrakdelar och likrester. Där låg de stilla fram till år 1981, då utforskningar av vraket inleddes. Sedan dess har man funnit mer än 30 000 föremål - bland annat Sveriges största guldmyntskatt och praktfulla bronskanoner, skulpturer och navigationsinstrument, soldaternas kläder och böcker. De ovärderliga fynden berättar historien om Sverige som krigsmakt, om hårda sjöstrider och om enskilda människoöden i stormaktstidens samhälle. En verkligt intressant och lärorik bok, lättläst och rikt illustrerad med färgbilder.

I *Regalskeppet Kronan* ger marinarkeologen och historikern *Lars Einarsson* en unik och spännande inblick i en tid då Stormakts Sverige var som mäktigast. Utgiven av Historiska Media och Kalmar läns museum 2016.

ISBN 978-91-7545-355-2.

Stellan Andersson



### Roten till det onda.

Uppdelningen av Mellanöstern 1916 - 2016.

År 1916 satte sig britter och fransmän i hemliga förhandlingar. De drog ett streck på kartan över osmanska rikets arabiska delar. Områdena norr om strecket förklarades vara franska intressesfärer och de södra brittiska. Det här ledde till att regionen fick nya gränser efter första världskriget, utan hänsyn till den 4000 år gamla civilisationens historia, kultur och religion.

Vilka långtgående konsekvenser fick detta enkla pennstreck? Hur påverkar det människor idag hundra år senare?

I *Roten till det onda* förklarar och resonerar mellanösternkännaren och författaren Ingmar Karlsson kring historien bakom dagens mest krisdrabbade område. Ingmar Karlsson skildrar denna blodiga historia och boken är ett måste för alla som vill förstå dagens komplicerade situation.

Detta är författarens 20:e bok. Ingmar Karlsson har erhållit Smålands Akademis Dag Hammarskjölds pris och Sydsvenska Dagbladets Europapris 2015.

Boken är utgiven av Historiska Media i Lund 2016. ISBN 978-91-7545-338-5.

Stellan Andersson



### Sjövägen till Sverige

Boken har undertiteln *Från 1500-talet till våra dagar*.

För första gången tar Sveriges främsta maritima forskare ett helhetsgrepp på det maritima området Sverige och Norden. *Sjövägen till Sverige* lyfter fram kunskapen om havets centrala roll i Sveriges samtid och historia. Det handlar om de långa historiska linjerna, från Gustav Vasas tid till idag. Bokens första del ger en bred introduktion till svenska sjökrig och örlogsflottans historia, utrikeshandel och sjöfart, skeppsvarvens historia, fiske och passagerarsjöfart. Den andra delen innehåller mer avgränsade utblickar. Här behandlas ämnen som sjömanstatueringar, hummerfiske, det unika svenska intresset för fritidsbåtar m.m. I stort som smått visar perspektiven på, hur viktigt havet varit för både nationen och dess människor.

Att detta förhållande behöver framhållas i en egen bok förklaras kanske av, att havet är ständigt närvarande och ändå lätt glöms bort, inte minst gäller det havets och sjöfartens betydelse i den svenska historieberättelsen.

Ett stort antal författare medverkar i boken.

Boken ges ut med stöd av Sjöhistoriska Samfund och Kungl Patriotiska Sällskapet. ISBN 978 - 91 - 87439 - 27 - 8

Olle Melin



### Norge

Svenska Kryssarklubbens årsskrift för 2016 handlar om Norge och utvalda hamnar från Svinesund till Bergen. Inte mindre än 120 hamnar fördelad på nio områden, beskrivs med seglingsleder, historia, faciliteter m.m.

Författarna Jörn Engevik och Per Hotvedt har inte bara åstadkommit en handbok för seglare utan också en bok för den, som vill lära sig mer om vårt grannlands historia.

Boken är synnerligen rikt illustrerad med utsökta bilder.

Svenska Kryssarklubben.

ISBN 978-91- 88067 - 01 - 2

Olle Melin



## Återträff efter 55 år

**D**en 19 maj samlades ett antal eldare, som anställdes som befäls elever den 16 april 1961 för 55-årsjubileum i Värtahamnen, Stockholm för en tur på sjön. Vi var 11 förväntansfulla, som möte upp med respektive allt ifrån Piteå i norr till Broby i söder. 1961 var vi 21 unga gossar, som anställdes efter först ha genomgått vissa tester och undersökningar. Väl anställda, fick vi vår förläggning på Bataljon af Trolle, där dåvarande styrman Helge Lundahl tog hand om oss för fostran och exercis. Tyvärr är ju inte alla med oss nu och en del hade förhinder att delta. Av dessa 21 var det fem, som stannade kvar to "The bitter end". Jag tror mig veta, att ingen egentligen ångrat det valet. Nåväl av resten blev det kärnkraft, järnhandel, maskinföretag, värmeverk, entreprenörskap, polisen och utlandsjobb m.m. som utkomst.

Vår resa gick till Tallinn. På vägen dit så åts förbrödningssmiddag med tillbehör och mycket "Kommer Du ihåg", "Vad gör han nu", o.s.v. Någon tog sig en sväng om till bra musik och senare njöt vi av enastående uppvisning av en akrobatisk dansgrupp. Väl framme på morgonen väntade en guidad tur, dels med buss och dels som promenad. Efter att blivit avlämnade av guiden, sat-

tes kursen mot ett lämpligt vattenhål, där även öl kunde inmundigas under strålande sol. Under vägen dit transporterades en av de äldre i gänget i rullstol p.g.a. "idrottskada" (vid den åldern) och vi hjälpsamma turades om, att få köra honom på de kullerstensbelagda gatorna som övning inför eventuellt kommande rullatorers intåg i våra liv (PRAO vid 70 fyllda). Njutbart eller inte för Bosse, men en trevlig dag i hamn blev det. Efter allt i land med besök i gamla kyrkor, parker och apotek embarkerades MS Victoria för återfärd. Nu blev det redig mat i á la carterestaurangen. Även när man har trevligt, så måste det ta slut och denna resa avslutades med färd i Stockholms vackra skärgård och efter förtöjning samlades gänget för avsked, samtidigt som vi önskade 60-årsjubileumet välkommet framöver och att vi skall ses då.

Jag vill på detta sätt framföra mitt och min hustru Monicas samt de övriga deltagarnas, med respektive stora tack till arrangörerna, ingen nämnd ingen glömd.

Väl mött år 2021.

Lars Erik och Monica Blomqvist

# RSKA-62 på återträff

**F**ör att fira att det i år är 55 år sedan vi startade vår aspirantutbildning på KSS, genomfördes en återträff 17-19/5. Denna gång blev det en tripp till Riga, där vi ordnat en svensktalande guide, som visade den väl restaurerade stadskärnan. Mycket intressant!

Under sjöresan hade vi bokat plats i konferensavdelningen och kunde ägna oss åt bildspel och mycket nostalgi från den mestadels mycket positiva tiden som elev vid KSS. Bl.a. ventilerades Öresundssimningen mellan Helsingör och Helsingborg. Trots vattentemperatur på bara 13 grader C och en vindhastighet på 10-12 m/s lyckades både Kalle Birgander och Leif Schmidt ta sig över efter styvt tre timmar i vattnet. När jag nästa morgon informerade vår kurschef, löjtnant Lennart Grenstad, om övningen, var hans enda kommentar: "Fy tusan!"

Inseglingen till Stockholm blev en höjdarupplevelse, genom att fartyget *Isabelle* i motsats till de flesta andra färjorna angör via Sandhamnsleden i stället för Söderarm. Därför var hela gruppen först i kön, när frukostmatsalen öppnades kl 0700, för att få tillgång till två fönsterbord längst förut. Där kunde vi sedan följa hela inseglingen från Farfarsgrund, över Kanholmsfjärden, via Sollenkroka, Sandö sugga, Saxarfjärden, Oxdjupet, Tynningösvägen och så småningom till Frihamnen. Liknande inseglingar har de flesta av oss gjort tidigare, men det var länge sedan, vi "körde" själva, så det var verkligen njutbart.

Mycket nöjda skiljdes våra vägar utanför färjeterminalen, dock inte förrän vi bestämt tid för nästa återträff. Den blir redan nästa år i september, då det ju är 55 år sedan vi tog examen.

*Hans Rosengren*



*Återvändare från Riga*

*Från vänster. Måns Suneson, Gunnel Sunesson, Bo Möller, Pia Birgander, Björn Genberg, Karl Birgander, Astrid Taube, Diedrik Taube, Hans Rosengren, Karin Rosengren, Sven Winterstam*



*Aspiranter på KSS, juni 1961*

*Övre raden fr vänster: Rolf Johnsson, Johan Listrup, Kjell Nording, Herman Karlin, Hans Rosengren, C-H Wulff. Mellersta raden: Gunnar Fischer, Björn Genberg, Sven Winterstam, Leif Schmidt, Måns Suneson, Diedrik Taube. Främre raden: Karl Birgander, Arne Westholm, Bo Möller*



*Simmande kadetter i Helsingör, augusti 1962*

*Från vänster. Björn Genberg, Kjell Nording, Rolf Johnsson, Karl Birgander, Herman Karlin, Leif Schmidt, Måns Suneson, Hans Rosengren*



# Marinens Musikkår – med anor från 1680-talet

## Del 4

1872 läggs Marinregementet ned och personalen förs på s.k. vakantstat. Förspelet till nedläggningen är speciell. Riksdagsman O F Brunnberg från Karlskrona hade åren 1868-1870 tre år i rad riksdagen föreslagit indragning av Marinregementet eller förflyttning till annan ort ”där det även i fredstid kunde beredas nyttig sysselsättning, så att icke som nu är *förhållandet, mer än hälften av den nuvarande garnisonen får gå sysslös samt sprida och underhålla sådan demoralisation, som av dagdriveri alstras.*”

Beväringens övningar kunde Kronobergs och Kalmar regementen svara för enligt motionären.

År 1872 vakantsattes således Marinregementet; det skulle sålunda avvecklas allt efter manskapets avgång. Vissa musiker kom att överföras till Flottans musikkår.

### **Blekinge bataljons musikkår (I 30) 1886 – 1901.**

När Blekinge bataljon (I 30) sattes upp på Bredåkra hed i Kallinge 1886, överfördes de kvarvarande musikerna från Marinregementet till bataljonens musikkår. Denna musikkår kom att bestå av 7-8 man, d.v.s. egentligen endast en förstärkt sextett.



*Blekinge bataljons (i 30) musikkår omkring 1890. Arkivbild*



*Karlskrona Grenadjärregementes (i 7) musikkår på uppmarsch till Stortorget i Karlskrona samband med mobiliseringen för Första världskriget. Arkivbild*





*Blekinge bataljons musikkår på marsch genom Ronneby. Arkivbild*

### **Karlskrona grenadjärregementes musikkår (I 7) 1902 – 1927**

Blekinge bataljon (I 30) och Smålands grenadjärkår i Eksjö (I 7) slogs 1902 samman till Karlskrona grenadjärregemente (I 7), som fick en musikkår om cirka 15 man. Kåreerna i regementets föregångare hade omfattat endast 7-8 man. I 7 musikkår lades ned tillsammans med regementet den 31 december 1927. Det finns ett antal exempel på musiker från I 7, som förflyttats både till flottan och KA 2. Karlskrona hade således åren 1902 – 1928 hela tre militär-musikkårer. En del av I 7 musiker återfinns 1939-42 i den musikkår av inkallade beredskapsmän, som sätts upp av infanteribesättningen i Karlskrona fästning (Landstormen).

*Olle Melin*



*Karlskrona Grenadjärregementes musikkår utanför musikpaviljongen på Gräsvik. 1920-tal. I mitten första raden musikdirektör Oscar Alm. Arkivbild*

# Mönstring 1957 och örlogsbesök 1960

**M**önstringsförrättning skedde på St Göransgården Kungsholmen Stockholm. Jag hade gått ut Tekniska realskolan på el-teleteknisk linje samt sökt till Teleskolan för utbildning till radiotelegrafist med internationellt certifikat, detta för att handha rörliga radiostationer och trafik med kustradiostationer världen över.

Mönstringen omfattade intressanta tester för att få fram fallenheter och lämpligheter inför placering i krigsmakten. En furir klargjorde, att vi hade "förmånen" välja tre olika vapenslag, varav minst en skulle vara i Boden! Placering skulle fastställas inför nämnden, som bestod av officerare från samtliga försvarsgrenar.

Jag ville givetvis till flottan, eftersom jag påbörjat ett-årig utbildning på Teleskolan till radiotelegrafist. Jag kunde inte önska annat än flottan, vilket jag skrev tre gånger på formuläret. När jag kom inför nämnden sent på eftermiddagen, satt officerare bakom ett långt bord. De såg trötta ut och slipsarna hade halkat ner på bröstet efter en lång dag.

När föredragande granskade min önskan om enbart flottan, utbrast han "*Vafalls har ni enbart önskat flottan och inga andra vapenslag, hur kan det komma sig?*"

Jag förklarade, att mitt internationella radiotelegrafistcertifikat bäst kunde gagna flottan. Då tog en officer från signaltrupperna i Boden till orda och klargjorde, att de minsann också hade skickliga telegrafister, som även en flygofficer instämde i. Flottans officer i sin blåa uniform klagade, att de inte hade några radiotelegrafistplatser kvar att tilldela!

Nu höll det på att bli kris, för jag ville absolut till flottan. Jag sa då inför nämnden, att hemma på Solviksvägen i Bromma bodde en hög sjöofficer, som talat varmt om flottan. Han hade börjat som skeppsgosse på sin tid.

Nämndens sjöofficer, frågade: "*Vad heter han då?*" "*Amiral Helge Strömbäck*", svarade jag. Sjöofficeren lättade en par decimeter från stolen, samtidigt som han drog upp slipsen och sa "*Jag skall ringa till Uppsala och efterhöra, om de har en plats*". Efter en minut hade jag tilldelats flottan.

När jag var i 5 års-åldern och spelade kula på trottoaren nedanför 12-ans spårvagnshållplats Smedslättstorget, kom där en man i uniform från spårvagnen. Han brukade stanna upp och kallade mig för Kalle, när han växlade några ord med mig. Det inträffade flera gånger. Senare såg jag att han kom hem till villan på Solviksvägen i limousin med gula registreringsskyltar. Amiralen hade två döttrar men ingen son.

## Flottbesök i Finland juni 1962.

Tänka sig att vår minsvepardivision med *HMS Arkö*, *Spårö* och *Karlsö* skulle till Uusikaupunki, numera Nys-

tad, på flottbesök. Vid ankomsten dit kopplade jag fast telefonlinje till land och pratade med den finländske sambandsofficeren, som talade hygglig svenska. När jag gick upp mot centrum, passerade jag långa baracker, som visade sig vara textilfabriker.

Jag blev iakttagen vid första fönstret av två flickor, som tittade ut och sedan satt det i varje öppet fönster flickor, som kommenterade, när jag passerade de långa barackerna. Jag måste erkänna, att det var lite pinsamt, eftersom jag var ensam. Väl uppe i staden satt affischer uppsatta, att extra dans anordnades i folkparken till kvällen med anledning av svenskt flottbesök.

Vi var tre gånger 17 man i divisionen men få, som var inställda på dans.

Vi tyckte, att vi för artighetens skull borde gå dit och jag fick med mig en kamrat. Men först gick vi till en restaurang för att få en gin och tonic.

Hovmästaren frågade, om vi hade intyg på, att vi i uniform fick dricka alkohol, allt enligt finsk lag! Jag bad att få låna telefon och ringde upp sambandsofficeren, som verifierade, att intyg erfordrades och att han kunde utfärda ett generellt tillstånd men först dagen efter. Men vi sitter nu på restaurangen! Svaret blev ändå, "*det kan jag inte utfärda förrän i morgon.*"

Jag drog mig till minnes, att det låg en polisstation i kvarteret, så jag gick dit och gjorde honnör för de två poliser, som hoppade upp bakom skranket och besvarade hälsningen. Jag frågade, om det gick för sig att få låna skrivmaskinen, en svart gammal Halda med manuell återföring av valsen.

Poliserna öppnade skranket och jag fick komma in för att skriva på deras Haldamaskin. För att hänga med i hög telegrafitakt hade jag lärt mig skriva maskin med alla fingrarna, vilket imponerade på poliserna, som i övrigt var disciplinerat artiga.

Intyget löd: *Härmed intygas att 1:e rrm Malmqvist från HMS Arkö på officiellt svenskt flottbesök i Nystad åtnjuter tillstånd att inmundiga alkoholhaltiga drycker å restauranger. Nystad 15/6 -62*

Högaktningsfullt

Chief wireless operator

*S.Bergman,*

Sedan satte jag på röd lack, som användes för assure-ring av brev och tryckte i en svensk krona i lacken. Intyg nummer två blev undertecknat av 1:e rrm. Vi hade sålunda intygat varandra om förtäringen, vilket torde vara oantastligt. Tillbaka till restaurangen visade jag upp intygen och hovmästaren blev nöjd, satte fram svenska och finländska flaggan på bordet och serverade en gin och tonic med is och citron. Vi fick behålla intygen och jag har mitt i behåll. Vi visade senare upp intygen för FC, som blev road och bad att få behålla det ena.



Malmqvist var duktig på att sjunga, när han fick lite inspiration. Han hade en kvinnlig kusin, som var professionell sångerska.

Vi besökte sedan folkparken, där flickorna trängdes på ena sidan dansgolvet och grabbarna på andra sidan. Det var i början hart när omöjligt nå flickorna, för de finländska grabbarna var aggressiva med armbågarna. Flickorna var intresserade av oss, men de dansade mest tango! En finne var på mig och drog i mina kläder flera gånger och pekade mot baksidan av dansbanan. Jag sa åt Malmqvist, som var en stor trygg skåning, att vi tar tjuren vid hornen, om vi skall var här i kväll. Vi följde med finnen bakom banan och där stod två av hans kamrater och väntade. Jag bad Malmqvist bevaka min rygg, när vi kom fram till de tre.

Jag tänkte lika bra att förekomma honom, men han var huvudet kortare än jag, så det stämde inte riktigt. Strax drog han upp en spritbutelj ur bakfickan och bjöd. Han kunde bara finska, men nämnde Ingo. Det visade sig strax, att Ingemar Johansson hade förlorat mot Floyd Finnen höll upp garden och vevade lite i luften framför mig. Tur att jag inte förekom honom.

Som artig flottistkavaljer erbjöd jag en flicka jag dansat med att följa henne hemåt. Svaret blev "O nej, jag är en ordentlig flicka". Där fick jag för att vara lite artig. Man talade hygglig svenska i Nystad, som ju är gammal svenskbyggd.



M 57 Arkö

Senare på hösten, när vi låg vid Skeppsholmen, kom en personalman ner till HMS Arkö och meddelade mig, att jag kunde gå med HMS Älvsnabben på långresa. Jag bad om 24 timmars betänketid. Jag hade ju flickvän, som jag ville berätta om fyra månaders bortovaro. Personalmannen svarade *Vafalls skall en beväring ha betänketid för att följa med Älvsnabben på långresa under värnplikts-tiden?* Jo precis, svarade jag.

Den resan kallades senare för Älvsnappsresan, vilken blev en annan trevlig upplevelse.

Vid tangentbordet S. Bergman  
f.d. radiotelegrafist HMS Arkö

## En liten historia

### Nedisning i Guineabukten

Några år efter andra världskriget återupptogs under vinterhalvåret långresorna till främmande länder.

Kadettfartyget, som under kriget ingått i Kustflottan, stod formellt kvar där även under den första långresan efter kriget. Detta hade bl.a. till följd, att alla order och meddelanden, som Flaggen strödde omkring till Kustflottans fartyg, naturligtvis även hamnade på långresefartyget.

Detta år blev det en ovanligt kall vinter med risk för farlig nedisning och andra besvärligheter som följde därav. Från Chefen för Kustflottan avsändes därför till samtliga fartyg följande order:

*Rapportera förekomst och fördelning av is ombord smt vidtagna åtgärder.*

Signalmeddelandet nådde även långresefartyget, som sedan en vecka befann sig i Guineabukten och vars besättning våndades i en tryckande fyrtiogradig hetta. Till CKF avsändes följande svar:

Is förekommer blott i begränsad mängd i off och uo pentrys kylskåp. Åtgärd: nedsmältes i glasbägare med väl fungerande katalysvätska.

Trots sitt lugnande innehåll, lär rapporten ej ha uppskattats.  
Ur Gunnar Schoerners bok När skepparpipan drillar

# KORSORD

Förra numrets korsord var tydligen svårt. Endast fem förslag till lösningar kom in. Jag delar ut två priser ur Jonny Ekdahls alster

Vinnare i denna omgång blev:

Bo Petersson Kolmården

Sten Joelson Olofström

GRATTIS!

Korsord nr 3-2016 har som vanligt konstruerats av Gustav Karlsson

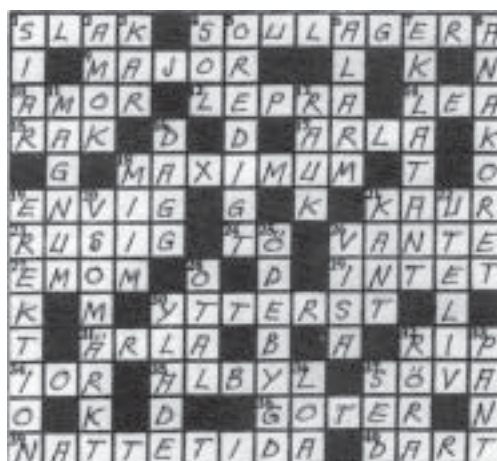
Senast den 1 november 2016 vill jag ha Din lösning under adress:

Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

## Lösning Korsord 2 2016



Jonny Ekdahls Knåp och Knep

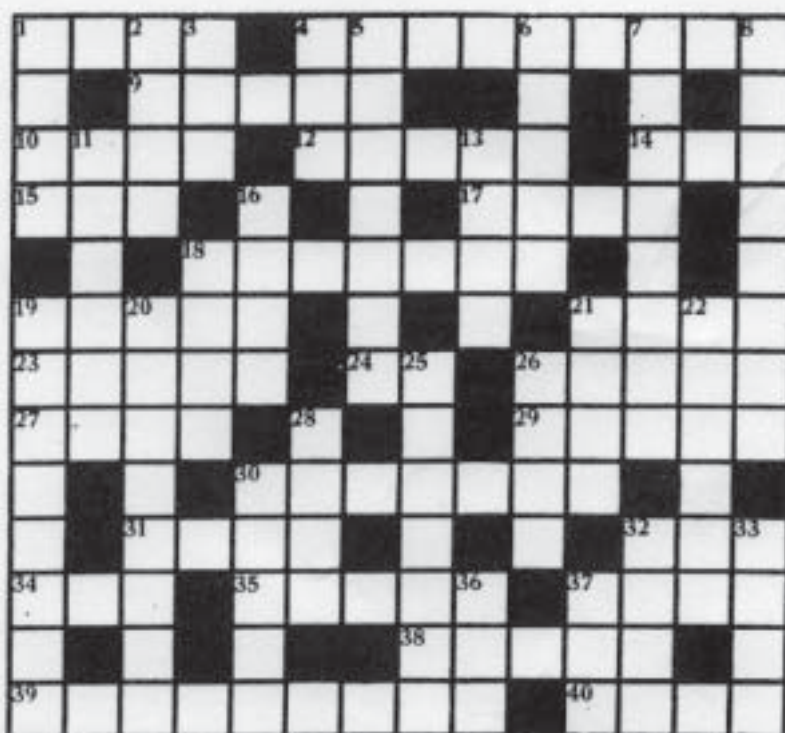
## VÅGRÄTA ORD

1. Oreda.
4. Gamla svenska mynt.
9. Skrotskuta.
10. Svenskt storföretag.
12. Krigare på vinterhimlen.
14. Substans för bröd.
15. En laglös.
17. Metalliskt grundämne.
18. Tempel för alla gudar.
19. Något fullkomligt.
21. Välkänt modenamn.
23. Leksak.
24. I Herrans år.
26. Tvebettsoxe.
27. Blodsugare.
29. Kallas ibland fotbollsspelet.
30. Viss mängd.
31. Sagofigur.
32. 1999.
34. Genljud.
35. Alkemist och äventyrare.
37. Äldre namn på Thailand.
38. Kyrkosång.
39. Konung av Mykene.
40. Livsverk.

## LODRÄTA ORD

1. Släktsammanslutning.
2. Dålig vana.
3. Skola i vardagsform.
4. Dansk taverna.

## Korsord 3 2016



- |                              |                              |
|------------------------------|------------------------------|
| 5. Verkställa dödsdom.       | 21. Godbit.                  |
| 6. Kommunistisk ledare.      | 22. Kvinna i engelskt drama. |
| 7. Från Caroli falskmynteri. | 25. För balettfoot.          |
| 8. Enligt föreskrifterna.    | 26. Överskott.               |
| 11. Sabbat.                  | 28. Föröka.                  |
| 13. Gas av tre syreatomer.   | 30. Också bruna bönor.       |
| 16. "Farväl" i gamla Roma.   | 32. För kolning.             |
| 18. Enkel sittapparat.       | 33. 2040.                    |
| 19. Bringa till detonation.  | 36. Regelbundet svängljud.   |
| 20. Drottning av Akvitanien. | 37. "Pinaul".                |



# SÄKRA DINA VATTEN OCH KUSTER

Ett effektivt marint försvar kräver balans mellan rörlighet och förmåga, mellan modern teknik och erfarenhet. Saab levererar kostnadseffektiva lösningar som med maximal prestanda ökar förmågan att möta framtidens hot.

Saab har ett komplett marint erbjudande. Från fartyg och ubåtar till integrerade stridsledningssystem och delsystem – våra lösningar ökar möjligheterna att upptäcka hot i en alltmer komplex marin miljö.

Saab har en lång erfarenhet av att leverera försvarsprodukter till den marina domänen. Våra kunder får tillgång till århundraden av erfarenhet från vårt samarbete med den svenska marinen. Vi bryter ny mark och utvecklar tekniskt avancerade, oberoende teknologier som löser morgondagens utmaningar. Vi kallar det Saab's *thinking edge*.

[www.saab.com](http://www.saab.com)



**SAAB**





### **Stöd Marinens Musikkår genom att bli medlem i Marinens Musikkårs Vänner.**

MMV är en religiöst och politiskt oberoende förening som ideellt arbetar för MMK:s fortsatta överlevnad.  
Föreningen är en riksförening med säte i Karlskrona. Blir du medlem nu så gäller medlemskapet även för 2017.  
Förutom medlemstidningen Reveljen, får du som tack en DVD skiva med Marinens musikkår.  
Sätt in årsavgiften 100:- på plusgiro 21738-0  
Betalningsmottagare Marinens Musikkårs vänner.  
Glöm ej ditt namn och adress.  
Gärna också tel. och email.  
Kontoret öppet säkrast torsdagar 10 -12  
Tel 0455-85833.  
Adress Östra Prinsgatan 2.  
37131 Karlskrona.

## ***Marinens Musikkårs Vänner – en livaktig förening***

Den 1 juli 1993 marscherade Marinens Musikkår från kasern Sparre in på Örlogsbasen för att anmäla sig till sin nya arbetsgivare, Sydkustens marinkommando, spelande bl.a. marschen "Mot ljusare tider". På plats fanns dåvarande marinchefen Dick Börjesson och marinkommandochefen Stefan Furenus. Efter drygt två års kamp hade kåren, åtminstone tillsvidare, räddats från nedläggning och en ny era i kårens historia hade inletts.

Men det började redan 1971. Över en natt blev landets cirka 25 militära musikkårer civila i en organisation, som kallades Regionmusiken och en omstrukturering av kårerna inleddes. Dock fick musikkåren i Karlskrona ha kvar sin profilering som blåsorkester till glädje såväl för Försvarsmakten som allmänheten.

1988 avvecklades Regionmusiken och de olika enheterna placerades ut på landets olika landsting och Marinens Musikkår hamnade i en organisation kallad Länsmusiken, sedermera Musik i Blekinge.

Det var nu det började knaka i fogarna. Från huvud-

mannen kom förslag på att kraftigt reducera antalet musiker till 16 alternativt 8 och "resterna" av Marinens Musikkår skulle fortsättningsvis inte kunna genomföra den musik, som Försvarsmakten krävde.

Det var då dags att skapa en lobbyorganisation för att bevara en fulltalig musikkår, d.v.s. minst 25 musiker plus dirigent.

För den skull samlades ett antal personer i Karlskrona den 17 januari 1991 i syfte att bilda en stödförening för bevarande av Marinens Musikkår och redan efter en månad kunde den nybildade föreningen ha sitt första årsmöte. Drivande krafter var bl.a. ordföranden, dåvarande riksdagsmannen Ralf Lindström, vice ordföranden Sven-Otto Ullnér samt sekreteraren Arne Friberg. Man satte genast igång verksamheten, som primärt utgjorde bevarandet av kåren, genom uppvaktningar till olika myndigheter och organisationer, som bedömdes ha möjlighet att påverka kommande beslut. En stor manifestation för uppgiften genomfördes den 1 maj detta i samband med den traditionella förstamajreveljen.

Efter cirka ett års arbete, konstaterade styrelsen, att möjligheterna till framgång via Länsmusiken var uttömda och ändrade då riktning. Målet blev nu att återföra musikkåren till den militära organisationen och uppvaktningarna och lobbyverksamheten fick en annan inriktning. Man fick också stöd av ett antal militära chefer, där bl.a. ska framhållas dåvarande Chefen för Kustflottan, Sten Swedlund och ställföreträdande marinkommandochefen i Karlskrona, Tomas Lundvall.

Efter otaliga diskussioner och stöd från blivande Försvarsmusikcentrum fick Sydkustens marinkommando uppgiften att förhandla med Länsmusiken om överförande och nu gick det bättre och den 1 juli 1993 var kåren åter en militärmusikkår.

Nu kanske många tyckte, att föreningen gjort sitt och kunde dra sig tillbaka. Tur var, att så inte skedde, för musikkåren har varit hotad ett antal gånger sedan dess, både med nedläggning och omstationering till Stockholm och i dessa sammanhang har föreningen gjort bestående insatser för att ha kåren kvar i Karlskrona.

Föreningen har sedan 1993 på olika sätt utgjort ett förnämligt stöd för kårens verksamhet i form av funktionsnärskap vid konserter och offentliga framträdanden, distribution av inspelningar gjorda av musikkåren samt spridit information om kårens verksamhet i medlemsbladet Reveljen, som utkommer två gånger per år. Viss ekonomisk stöttning har också förekommit.

Antalet medlemmar är i dag cirka 1900 och medlemsantalet har som störst varit cirka 4000. Medlemmarna kommer från hela landet och till en inte oväsentlig del från utlandet. Nuvarande ordförande är f.d. riksdagsledamoten Kerstin Haglö och medlemsavgiften per år är 100 kronor.

Vill Du hjälpa till och stödja musikkårens verksamhet, anmäl Dig som medlem. (Se annonsen)

*Olle Melin*



*Marinens musikkår vid konsert i Kungl Amiralitetskyrkan Ulrica Pia. Foto Marinens Musikkår*

## ***C D med Marinens Musikkår***

I nummer 1 av tidningen gjorde jag en anmälan om en ny CD med Marinens Musikkår och lovade återkomma om turnerna för inköp av skivan.

Är Du intresserad av att köpa CD:n, betalar Du in 125 kr på plusgiro 217 38-0, så kommer skivan på post. Du kan också kontakta Bernt Berntsson, telefon 0455- 149 19, så ordna han en skiva mot faktura. Hämtar Du skivan är priset 100 kronor.

Till försäljning finns också den skiva, som musikkåren spelade in till konungens 70-årsdag. Förfaringssättet och priset är detsamma.

*Olle Melin*



# Lokalföreningarna informerar

## Region Nord



### Sundsvall

I den begynnande vårens ankomst hade föreningen ärtmiddag den 22 april med ett glatt gäng deltagare. Som alltid god stämning hela kvällen, då "personalen" såg till, att allt fungerade som det skulle.

Årets stora begivenhet var utan tvekan Rikssårsmötet ombord på Silja Serenad, ett rikssårsmöte som vi i Region nord fått förtroendet att arrangera.

Mingel, underhållning, förbrödringsmåltid, rikssårsmöte, medaljutdelning, sightseeing och galamiddag, allt fungerade till allmän belåtenhet. Ett omfattande referat från rikssårsmötet finns i nr 2 av tidskriften.

Region Nord – FM-Östersund – Härnösand och Sundsvall hoppas alla trivdes med resan.

Gert Malmqvist

## Region Mitt



### Norrköping

Den direkta anledningen till årets första utflykt den 3 maj, var en vänlig inbjudan från FM-kamraterna Stieg Andersson och Bengt Larsson i Västerås. Resmålet var Västerås Historiska Skeppsmuseum i Frösåker och som färdsmitt hade vi valt samåkning i privatbilar. Vi var 11 medlemmar i 3 bilar, som efter samling vid Marinlokalen, drog norrut i ett underbart vackert vårväder.

Frösåkers Skeppsmuseum är mest känt för sina vikingaskepp och medeltidskogar, men även andra intressanta båttyper, som till exempel allmogebåtar, snipor, och kyrkbåtar, kan beskådas i den unika samlingen. Sammantaget handlar det om ett 25-tal farkoster, bestående av såväl nykonstruerade kopior som restaurerade original från forntida dar.

Vårt intresse var i första hand inriktat på den fullskalemodell av Hansakoggen "Roter Teufel" från 1300/1400-tal, som efter diverse turer nu ligger vid Frösåkers brygga.

Bakgrundshistorien är, att vrakdelar, som 1991 återfanns utanför Skanör, efter-

hand ledde till skapandet av en modell. Senare beslöt Malmö stad att som ett AMU-projekt och med utgångspunkt från modellen, bygga en fullskalekopia av den 29 meter långa koggen. Skrovet sjösattes 2001 och en första seglats gjordes 2008.

Efter att koggen hamnat i museets ägo, har Stieg och Bengt varit delaktiga i arbetet med en upprustning, där det bland annat införts vissa moderna funktioner. Utöver riggen med ett stort råsegel, finns även hydrauliskt drivna propelleraggregat och i övrigt är den nygamla koggen, utrustad med nutida teknisk navigationsutrustning.

Till Stieg och Bengt vill vi framföra ett varmt tack, för ett mycket trevligt museibesök med spännande och informativ visning. Bengt höll dessutom ett fängslande föredrag om koggarnas betydelse för Hansans, ofta sjöröverdrabbade handelssjöfart.

Tacksamheten riktar sig också till museets entusiastiske ägare, John-Erik "Puh" Kockum, som presenterade koggen i ett intressant anförande. Han följde även med vid visningen ombord och gav då kunniga svar på alla våra frågor.

Slutledningsvis kan vi säga till FM-kam-

rater med intresse för vattenburen kulturhistoria, att vi gärna rekommenderar Frösåkers Brygga, som väl värd ett besök.

Eftersom Bengt, utöver det marina, även har ett allmänt historiskt intresse, tog han oss efter en sen lunch med till gravfältet vid Anundshög, där han kunde visa en mängd intressanta fornlämningar och runstenar. Här lyckades några av oss med bedriften, att till fots ta sig till toppen på en av Sveriges högsta gravhögar. Tack Bengt för ytterligare en historisk upplevelse!

Robert Hillgren

### Hemmaaktiviteter

Vid vårens sista måltidsträff den 11 maj hade kvällens koklag dukat fram en assiett, där temat var fisk i form av lax och strömming. Efter denna välsmakande förrätt, serverades det kassler med kokt potatis och mimosasallad.

Gästande föreläsare var Olof Lindström, en pensionerad lärare som med stort engagemang bjöd på en fängslande och till hundraprocent verbal föreläsning med "Kalla kriget" som rubrik. I huvudsak handlade det



Olof Lindström som engagerad talare.



om de politiska intriger och styrkedemonstrationer, som utspelade sig under perioden från krigsslutet fram till Berlinmurens fall och Sovjetstatens upplösning.

Vid den sedvanliga frågestunden efter föredraget, uppkom det högaktuella spørsmålet om Natotillhörighet. Olika uppfattningar kom i dagen, men det blev aldrig något som kunde kallas debatt, vilket heller inte var avsikten.

Onsdag den 1 juni var det Grabbkväll som traditionell avslutning på säsongen. Förutom grillning ute i parken, stod även en 4-kamp på kvällens program. Medan de tända grillarna spred sina aptitretande dofter, utspelades kampen mellan några, i all hast sammansatta tremannalag och tävlingsgrenarna var pilkastning, luftgevär, kasttåg och ett kunskapsprov.

Efter målgång väntade en typisk men svåröverträffad sommarmåltid, som i den härligt ljumma kvällen dessutom kunde avnjutas ute i parkens grönska. Alla som deltog i den här smält historiska aftonens begivenheter, torde ha anledning att känna tacksamhet och beundran, när det gäller de medverkade kamraternas samlade, såväl kulinariska som organisatoriska insatser.

När granskningen av 4-kampsresultaten var klar, kunde tävlingsledaren Janne Knutsson utropa två lag som pristagare. Det visade sig då att lagen hade sina träffsäkra skyttar, Lasse Karlsson och Malte Strandh, att tacka för de knivar och ficklampor, som utgjorde första respektive andra pris i tävlingen.

Med detta var den vårsäsong till ända, som sannolikt blev den sista för Flottans Män att uppleva på Saltängsgatan 48.

Här har många av kamraterna under dessa 20 år på ett uppoffrande sätt lagt ner sin själ i att egenhändigt restaurera, inreda och utsmycka lokalerna, till att bli den unikt maritima och örlogspräglade miljö, man idag med stolthet kan visa upp. Även de väl-skötta grönytorna och den fina parken med sina utställningsobjekt, är resultat av föreningsmedlemmars ideella insatser.

Vid ett extra styrelsemöte den 13 juli, dryftades ett antal olika förslag till nya lokaler och principiell lösning för föreningens framtida verksamhet. De besvärliga men nödvändiga besluten sköts dock fram till ett senare möte.

En sargad Norrköpingsförening önskar alla en skön höst och på återseende i advent.

Bosse Petersson



## Nynäshamn

Flottans Män i Nynäshamn har fortsatt vårens aktiviteter med ett besök på Muskö Örlogshamn. Återseendets glädje kom av sig lite, för det är ju inte samma välfyllda arbetsplats och inte fanns all den verksamhet kvar, som man mindes. Det mesta i verkstad och förråd tömdes inför Kockums övertagande och 4:es flytt till Berga. För de, som aldrig varit där och även för de gamla bergtrollen, var det dock en intressant och uppskattad dag, när de guidades runt av den tidigare föreläsaren från en av vårens soppkvällar, Bertil Oskarsson. Han var anställd redan på Marinbasens dagar och finns fortfarande kvar på området.

Vi hade fyra deltagare med vid SMKR representantskapsmöte i slutet på april. Resan gick till Åbo, där Flottans Män hade 10 representanter med från olika föreningar.

Torsdagarnas soppkvällar har fortsatt med hembygden som tema. Vi har fått höra allt, som var viktigt om ön Järflotta och det där befintliga batteriet och även den civila historien.

Soppkvällen därpå var det dags att lära sig mer om Nynäsbanan och vår viktiga järnväg mellan Nynäshamn och Stockholm, från ångtåg till pendeltåg, där restiden är densamma!

En längre föreläsning om köpingen, staden och kommunen Nynäshamn och hela Östersjöområdet har vi också klarat av, innan vårens soppor tog slut och vi har nu bara några viktiga aktiviteter kvar för säsongen.

Vårens utflykt med båt eller bil har vi skjutit fram till en höstaktivitet, för vi har satsat på den viktiga arbetsdagen vid Marinstugan och har påbörjat det viktiga och nödvändiga arbetet med husets yttre. Inomhus har mycket hänt och vårt klubbhus pågående uppförande är inte helt klart än, men alla medlemmar är välkomna att se, vad som gjorts hitintills. Arbetsdagen avslutades som vanligt med en gemensam grillafton.

Södertäljeföreningens damer bjöd in till sin traditionella silllunch helgen före midsommar och de tappra, som var där, fick i år sitta inomhus i klubbstugan på Notholmen för vädret var inte riktigt med oss, som var med.

Ett andra kvartal med många och ibland långa resor med Flottans Män är slut.

Berit Åberg



## Stockholm

### Arbetsgruppen Knopar och Stek

För cirka två år sedan, hösten 2014, var vi några från FM Stockholm, som återuppväckte denna gamla aktivitet, som startades av skeppsgosseföreningen på 1960-talet.

Många av skeppsgossarna hade lärt sig sjömaning under sina resor på fullriggarna och detta kom även till nytta, då riggningsarbeten behövdes på *af Chapman* och även för regalskeppet *Wasa*.

Ingen av de gamla deltagarna i Knopar och Stek är idag verksam, men vi har fördehlen av att sitta i deras lokal i hantverksskaseren på Skeppsholmen och är omgivna av många exempel på deras hantverksskicklighet. Vi hade också turen att få träffa en av de gamla mästarna, Gunnar Fagerlind, ett par gånger innan han avled.

Vad gör vi då under våra träffar? Vi har genom kunskap från böcker och träning blivit ganska duktiga på kronplattning, fallrepsknopar, tränning av flaskor samt annat pynt på väskor och personliga saker. Från skeppsgosskårens dokumentation har vi även tagit upp prinsessljustaken, gjord av en stjärnknop med sex parter. Vi har till och med bidragit till *af Chapmans* utrustning och tillverkat ett 40-tal stroppar att hänga upp ventillocken med i öppet läge.

Vi har samlat på oss ganska mycket materiel att arbeta med och saknas något, är det nära till Pille Repmakare. Över en kopp kaffe löser vi även världsproblemen och brukar avsluta dagen med lunch.

Alla intresserade är välkommen till Skeppsholmen varje torsdag från kl. 10.00. Vi kan lova, att ni redan första eller andra gången går därifrån med en egentillverkad nyckelring.

Frågor besvaras av Per Erik Tibblin, 072-202 02 37 eller P-O Rekola, 070-362 44 46.

Per Erik Tibblin



# Region Syd



## Karlshamn

### Försummars aktiviteter

Flottans Män i Karlshamn har som broderförening i Danmark, Roskilde Marineforening. Föreningen bildades den 18 maj 1916. Rolf Pärnhem och Göran Persson med fruar var inbjudna till deras 100 års jubileum, detta i egenskap av ordförande och styrelsemedlem i Karlshamn FM. Söndagen den 22 maj så var det jubileumsfest på Hotell Comwell i Roskilde. Vi körde bil dit och ankom framåt eftermiddagen, där togs vi väl omhand av våra danska marinvännar. Allt var välorganiserat och en klädkod var klart beskriven för alla deltagarna. Talare vid festen var Roskildes borgmästare Joy Morgensen, Landsformand Jens Ole Løje Jensen och Rolf Pärnhem.

Jag berörde vid mitt tal det största marina slaget mellan stora slag skepp som ägde rum mellan den 31 maj till den 1 juni 1916. The battle of Jutland, då The grand fleet of Royal Navy mötte den Tyska Kaiserliche Marine. Runt 9000 man dog. Det var samma år, som Roskilde Marineforening bildades.

Inom våra föreningar så har vi gemensamt Kamratskap, Örlogstradition och Försvaret som grundpelare. Alla, som har tjänstgjort ombord, vet vad kamratskap betyder till sjöss. Vi måste kunna lita på varandra.

Vi vet alla, hur viktigt det är att bibehålla våra traditioner. Vi kan aldrig förstå andra kulturer, om vi inte förstår vår egen. Det finns en utomordentlig känsla av samförstånd mellan våra marina föreningar. När det gäller våra sjöförsvaret är de snarlika en lång kust och mycket som importeras, till våra länder kommer "på köl".

Till vår glädje kommer Roskildes ordförande Keld Christensen och föreningens kassör Brian Svendsen med fruar att besöka oss i juli.

Under nationaldagen i Karlshamn den 6 juni så deltog vår förening. Vi marscherade från stadens torg till Rosengården, där högtidligheterna fortsatte. Efter möte träffades vi i vår Marinstuga, eller snarare utanför, för att njuta av ett grillparty som organiserats av våra styrelsemedlemmar. Vi hade också lovat att Föreningen för Hjärt- och lungsjuka skulle få delta. Vi var runt 30 personer, som hade en trevlig dag i solskenet.



Nationaldagsfirande i Karlshamn

Slutligen så vill jag gärna berätta följande dialog, som jag hörde på Älvsnabbens resa till Svalbard 1957.

Jo, kapten, sa en mycket nervös matros, jag har aldrig varit så här långt norrut förr. Vad händer om vi skulle kollidera med ett isberg?

Bekymra dig inte om det, fick han till svar, de där isbergen de tål vad som helst.

Rolf Pärnhem.



## Karlskrona

### Flottans män Karlskrona deltar vid Marinekameradschaft Peenemünde 25-årsjubileum

Flottans Män i Karlskrona har sedan mer än 15 år tillbaka en tysk vänförening, Marinekameradschaft Peenemünde und Umgebung von 1991. Denna kamratförening firar således sitt 25-årsjubileum i år och hade bjudit in tre representanter från Karlskrona med respektive att närvara vid jubileet.

Vår förening representerades av ordföranden Göran Löfgren, kassören Hans Pettersson och f.d. styrelseledamoten Sven-Otto Ullnér. Jubileet firades med en Marineball lördagen 26 juni och avresan från Karlskrona till nattfärjan från Ystad startade på "lövmarknadskvällen", torsdagen 23 juni.

Tidigt fredag morgon anlöpte vi Swinemünde i västra Polen. En lokal vägfärja tog oss närmare den tyska gränsen vilken passerades obemärkt, då gränskontroll saknades.

Vi körde västerut och inom en timma var vi framme i Loddin, där vice ordföranden Roland Kügler med fru bor. Efter en välkomnande

skål av ordföranden Wolfgang Telle intogs en välsmakande frukost och vi delgavs information om programmet m.m.

Resan fortsatte sedan till Karlshagen för inkvartering på Hotel Peenemünder Eck. Under eftermiddagens egentid besöktes affärer och ett svalkande dopp hanns med längs de milsvida sandstränderna på Usedom's Östersjökust.

På fredagskvällen var det dags för en förbrödringsmåltid i grillningens tecken i FA Karsdorf i Karlshagen och de kalla dryckerna smakade extra gott i sommarvärmen.

Under lördagens förmiddag genomfördes ett besök hos borgmästaren i Karlshagen, varvid Flottans Mäns standar överlämnades.

Damerna bjöds på sightseeing och shoppingtur och "gubbarna" guidades i Historisch-Technisches Museum i Peenemünde. Museet inryms i en imponerande byggnad, vilken tidigare var ett kolkraftverk, som producerade el för krigsindustrin under andra världskriget. Större delen av ön Usedom var en militärbas under detta krig och här fanns en flygbas, som idag är ett civilt flygfält. Här inrym-



des också stora fabriker för tillverkning av V1- och V2-raketer samt avfyringsramper för dessa. Här baserade också 1.flottiljen.

Vid denna tidpunkt fanns här ett av Tysklands tre snabbtågbanor med uppgift att transportera tusentals arbetare från förläggningarna till ovan nämnda baser och fabriker.

Besök med förfriskningar gjordes på 1.flottiljens museum, där vi också mottog en gåva. Här besöktes också en uttrangerad robotkorpvett med ryskt ursprung med guidning ombord. Eftermiddagen avslutades med en bilrundtur i Peenemünde och Karlshagen med omgivningarna.

På lördagskvällen var det så dags för besökets höjdpunkt, Marinekameradschaft Peenemündes 25-årsjubileum med Marineball i "Zwiebel" Peenemünde. Det blev ett mycket högtidligt jubileum, där medlemmar hyllades och en fantastisk buffé serverades tillsammans med drycker som förpliktigar ett 25-årsjubileum. Vår förening överlämnade gåvor i form av en tavla med motiv "Svenska Flottan 1956" samt en svensk örlogsflagga.

Ordföranden Wolfgang Telle dekorerades med Flottans Mäns Ankarmedalj i guld och vice ordföranden Roland Kügler dekorerades med Flottans Mäns Ankarmedalj i silver.

Kvällen avslutades i dansens virvlar och gemytlig förbrödring.

På söndagsmorgonen tog vi farväl av våra tyska vänner och påbörjade hemresan efter några mycket intensiva och trevliga dagar med stor gästfrihet.

Tack för ett utmärkt värdskap!

Göran Löfgren

**Foto**  
**Marinekameradschaft Peenemünde**

*Göran Löfgren delar ut FM ankarmedalj i guld till ordförande Wolfgang Telle och i silver till vice ordförande Roland Kügler*



*Göran Löfgren och Sven-Otto Ullnér med guider vid Technische Museum Peenemünde. V2-raket i bakgrunden*



*Deltagarna i Marineball samlade på Hotel Zur Zwiebel*







## Västervik

Vi var ett ovanligt stort gäng från Västervik som deltog i Riksårsmötet i år. Anledningen var, att vårt Sångarlag nu börjar trappa ner sin verksamhet. Vår lokalförening tyckte, att det var läge att rekommendera att deltagarna fick hederstecken för den uppmärksamhet, som Flottans Män fått genom deras framträdanden. Sångarlaget har hunnit med ett par hundra framträdanden under de 14 år, den varit verksam. Två utlandsresor, till Flensburg i Tyskland och till Nerja i Spanien har genomförts. Sex år har Sångarlaget varit allsångsledare i Stadsparken i Västervik. Vi har förnöjt många pensionärsföreningar, gjort åtskilliga framträdanden i äldreomsorgen och olika scener på bygden. Nu fick sångarna medaljer för sina insatser. På Riksårsmötet fick vi också tillfälle att jobba ihop med Taube-sällskapet från Sundsvall, vilket var lärorikt och härligt.

Bosse Nord och undertecknad använde tiden i Helsingfors till ett besök på Sveaborg. Vi tog färjan ut och vi hade ett bestämt mål, ubåtsmuseet där. Ubåten *Vesikko*, sjösatt 1933, har öppnats i för och akter, så man får gå igenom u-båten. Förra gången, jag såg en ubåt från insidan, var *HMS Neptun* på Marinmuseum i Karlskrona. Vilken skillnad på de bägge fartygen! Det är knappt 40 år mellan dem! Och ändå är de museiföremål bägge två.

LOF i Västervik hade sin sommarlunch på Händelöp i år. Vår ordförande Åke Revelj arrangerade bussresa tillsammans med hustru Birgitta, Irene Lundqvist och Herty Bengtsson. En underbar utflykt i början av juni som fick rätt stort deltagande.

Bussen gick på den smala vägen ut till det lilla fiskeläget, där vår förra förbundsordförande Gunnar Bengtsson tog emot oss med strålende sol och precis lagom varmt. Han hälsade oss välkomna till Händelöp och vi fick en härlig lunch med gravad, varmrökt och kallrökt lax. Så tog Gunnar hand om oss och berättade om byns historia. De första kända noteringarna är från Gustav Wasas tid. På den tiden ägde Kronan marken, men efter Karl XII:s krig behövde staten pengar och sålde mark. De tre fiskarfamiljerna, som då bodde på Händelöp, fick då köpa större delen av ön. I tidigt adertonhundratals kom storskiftet med stora förändringar i markägarförhållandena. Nästan alla som bodde på ön försörjde sig som fiskare.

1906 byggdes missionshuset. Det är idag bystuga och det var i denna vi åt vår lunch. Byskolan inrättades 1920 och lades ned knappt 40 år senare.

Bron invigdes 1962 och därmed blev det pendlingsmöjligheter in till Västervik. Då blev det möjligt att arbeta inne i staden och pendla ut till Händelöp.

Förr i tiden var det kvinnornas arbete att ro in till staden och sälja fisken.

När båtarna fick motorer, så tog männen över denna funktion. Samtidigt effektiviserades fisket. Men idag finns endast två fiskare kvar på ön.

Gunnar Bengtsson späckade sitt guidande med åtskilliga lustiga minnen och episoder och vi lärde oss mycket om den vackra lilla ön.

Vår medlem Lennart "Necko" Nilsson är ett riktigt spänstfenomen. Han fyllde 85 år för någon tid sedan och veckan innan Anita Hasselörodden från Hasselö till Fiskarhamnen i Västervik. För 50 år sedan simmade han från Västervik till Gamleby, 25 kilometer!

Christer Warfvinge



Vår hedersordförande Gunnar Bengtsson berättar om Händelöp.



Torpedrummet på u-båten *Vesikko*.



U-båten *Vesikko* på Sveaborg.



## Växjö

I sommarens soliga dagar präntar jag nu ner lite om, vad som hänt den senaste tiden.

Städdagen 19 maj lockade som vanligt inte så många, men de som kom arbetade och stod i. Som belöning serverades lite förtäring.

Nationaldagen firades sedvanligt i Marinstugan med sill och potatis och till kaffet som vanligt utsökt jordgubbstårta. Traditionsenligt halades flaggan till Holger Karlssons spel. Vid dragningen av årets andra medlemslotteri utföll vinsten till Jan Christer Sjö. Grattis Jan Christer!

Vid tisdagsträffen den 2 augusti samlades ett gäng pratsugna kamrater. Vi åt smörgås och drog sjömanshistorier. Bättre sent än aldrig överlämnades ett glasankare till Kenneth Svensson, som i höstas fyllde 70 år.

Annelie Sandgren



## Region Väst



### Halmstad

En varm och, tycker många, skön sommar går mot sitt slut. Anledningar att beakta John Kierans (amerikansk tv-personlighet m.m.) kloka ord "Dåligt väder ser alltid värre ut genom ett fönster" har knappast varit aktuella.

Vår sedvanliga vårfest gick av stapeln lördagen den 14 maj. Arrangemanget bjöd inte på några särskilda överraskningar, utan det mesta gick i invanda spår (varför skall man ändra på ett vinnande koncept). Det blev en ädel tävlan i skytte med luftgevär och slangbåge samt i boule. På grund av ett lätt regn blev bouletävlingen inte helt full-

följd, men skjutmomenten fullföljdes. Föreningsmästerskapet i vår nyaste gren, skjutning med slangbåge, som hade innehåfts av undertecknad, övertogs av vår webbmaster, Leif Leihed. Undertecknads protester lämnades helt utan åtgärd - förmodligen med all rätt. Efter avslutade tävlingar belönades alla med en näringsriktig buffé och likaså drycker.

Nationaldagen firades på sedvanligt sätt med samvaro, korvgrillning m.m. Denna gång gynnades vi av ett eminent väder. Det hela avslutades med nedhalning av flagga och sjungande av nationalsången.



Publikbild från "Öppet Hus". Foto Leif Leihed

Den sedan många år, återkommande sommarfågelskjutningen gick av stapeln söndagen 12 juni. 12 av våra medlemmar och en supporter for i väg till Kongens Lyngby. Vi välkomnades hjärtligt, precis som tidigare år med förtäring, välkomnande ord m.m. Vi tackade för detta genom att vinna fem delseggar av sex möjliga. Under prisutdelningen och efterföljande samkväm var det precis lika trevligt, som det alltid har varit. När vi framåt kvällen återvände till Halmstad kunde en nöjd reseledare konstatera, att samtliga var med tillbaka.

Tisdagen 19 juli var det dags för en nostalgitripp. Halmstad besöktes av museifartyget M20. Ett tiotal medlemmar hade hörsammat möjligheten att få besöka fartyget. Några av oss hade tjänstgjort ombord i M-båtar och diverse minnen "ramlade över" oss, bl.a. över undertecknad. Att några år, faktiskt rätt många, hade förflutit framgick med all önskvärd tydlighet, när man skulle ta sig under däck, det var lättare förr det också.

Söndagen den 7 augusti hade föreningen sitt sedvanliga "Öppet Hus". Förutom visning av våra egna samlingar visade vår medlem, Lars Ericson, några av sina egenhändigt byggda fartygsmodeller. Lars visade också, hur en modellbyggare arbetar. Vi bjöds också på underhållning av sånggruppen med det, i detta fall, mycket passande namnet "Gubbröran". Antal besökare var runt 150 stycken och många medlemmar ställde upp som värdar.

När detta läses, har hösten kommit smygande och med den våra höstaktiviteter. September månads kamratafton kommer





att handla om F 14:s historia. Årets två resterande kamrataftnar kommer att beröra delar av Halmstads idrottshistoria. Vår höstfest går av stapeln 8 oktober och de alltid lika populära städdagarna 10 och 11 samma månad. En adventslunch kommer att arrangeras även i år. Väl mött i stugan och glöm inte vår fina hemsida.

Kjell A Jönsson.



Modellbyggare in action. Foto Leif Leihed



## Jönköping

I Jönköping firade föreningen midsommartidens ankomst med traditionell S.O.S.-träff i Kanotklubbens vackra lokaler vid Vätterkanten. Som vanligt åt vi sill, drack goda drycker därtill och trivdes tillsammans. Deltagarna fick även lyssna till korntspel.

Leif Aljered  
Foto Måns Suneson



Flottans Män Jönköping SOS vid Vättern 20



## Varberg

### Skeppskväll

Vår medlem Lars Gomersson kåserade under rubriken "Segling Jorden runt med förhinder" den 19 maj. Lars berättade med stor inlevelse om sin äventyrliga resa, allt från planering till genomförande. Mycket intressant att lyssna till hur kärleksrelationer uppstod under resan och man kunde höra, hur Lars, med "glimten i ögat", beskrev händelserna. Resan utgick från Göteborg via Kielkanalen till Medelhavet. Därefter angjordes Kanarieöarna för att senare korsa Atlanten.

### WEB utbildning

Med stöd av Riksförbundet arrangerades en WEB fördjupningskurs kurs i FM Göteborgs Marinstuga den 31 maj. Det blev en mycket bra beskrivning av möjligheterna att lägga ut information på hemsidan.

Helena Karlsson från föreningssupport i Söderhamn var lysande som kursledare. Ett stort tack även till Anders Andersson webmaster FM Göteborg, som var initiativtagare till kursen.

### Nationaldagen

Nationaldagen firades på sedvanligt sätt i

Societetsparken med tal och flagghisning och i Marinstugan serverades kaffe med Bodils suveränt goda jordgubbs-tårta.

### Minsveparen M 20

Den 20 juli hade vi den stora äran att ta emot den pensionerade minsveparen M20, som i år fyller 75 år och gör en jubiléumsresa från Stockholm runt vår kust för att återvända via Göta kanal.

Besättningen med Åke Foghammar i spetsen bjöds på besök hos Bosse Oskarssons Marinemuseum norr om Varberg och därefter avnjöts en måltid från Bosses grill. FM Varberg tackar för besöket och ser fram emot kommande möten.

Göran Andersson



Lars visar stolt upp fångsten!



Minsveparen M 20





## Ängelholm

Precis som förra året vid den här tiden kan man ställa frågan, var blev juli månads sommarväder av. Det började bra men sedan? Nu får vi ställa hoppet till september och en varm skön höst istället.

Förutom nationaldagsfirandet invigde vi sommaren med vårt sedvanliga korum första söndagen i juli. Några dagar tidigare, närmare bestämt den 1 juli, besökte vi vår vänförening i Köge för sedvanligt firande av sjöslaget i Köge Buktt på 1700 talet, där vi som vanligt förlorade. Ett tack till Marineföreningen för denna årliga tradition.

Vårt korum ägde rum söndagen den 3 Juli där kyrkoherde Åke Svensson och musikanten Gusten Gustavsson medverkade. Det började vackert med strålande solsken, men i slutminuterna fick vi pocka fram paraplyerna. Avslutningen med kaffe och kaka skedde i Kajutan.

Vår servering av våfflor med tillhörande fika blev mycket välbesökt. Drygt etthundra personer besökte vår lilla Kajuta dessa fyra tisdagar i juli månad. Det gräddades över 150 Våfflor i vårt lilla trånga pentry dessa dagar. En, som också är jättenöjd, är vår spargris, som fick nära tvåtusen kronor i dricks dessa dagar. Tackar! Ett annat tack går till alla, som jobbade med projektet. Och tack alla ni, som besökte oss, Vi fick även några nya medlemmar, som vi hälsar välkomna. Under året 2016 har vi hitintills fått ett tiotal ansökningar om medlemskap.

Den 14 september kommer ordföranden i Göteborgs FM Lars Erik Uhlegård och berättar om sin tjänstgöring i MUST, den militära underrättelse och säkerhetstjänsten. En mycket intressant kväll utlovas.

Lördagen den 1 oktober är vi ansvariga för Region Väst möte i Göteborg och fredagen den 7 oktober serveras Kurt Romares berömda hemlagade ärtsoppa.

Vi har även haft ett marint besök. Den 18 juli lade 75-årsjubilerande M20 till vid Helsingörskajen i Helsingborg. Museifartyget tillhör Sjöhistoriska museet i Stockholm. Fartyget byggdes i två serier med 12 enheter i varje och är byggda i mahogny. M20 var bland annat stationerad i Öresund. Hon var med och räddade 107 danska judar, som flydde till vårt land 1943. Vår ordförande Lars Linde, vår vice Hans-Otto Nilsson och skribenten blev inviterade att stiga ombord. Vi besökte både gunrum och mäss och överräckte Ängelholms symbol en lergök till fartygschefen Åke Foghammar. M20 har tidigare gästat oss i Höganäs hamn, när vi firade 50-årsjubileet av Operation Kullen 2005. Vår vapensköld fanns ombord pryddligt uppsatt på skottet i gunrummet. Då var det Mats Andersson, som var fartygschef. Dagen efter fick vår nye styrelseledamot och webbmaster, Bertil Lundvall, stiga ombord



Korum vid Kajutan. Foto Lars Linde.



Vår ordförande Lars Linde Överlämnar lergöken, Ängelholms symbol, till fartygschefen Åke Foghammar ombord på M 20. Foto Gunnar Gunnarson

och följa med till Torekov, som var nästa hamn på resan längs vår västkust. Stort tack till den trevliga besättningen ombord på jubilerande M 20. Se vår hemsida, där Bertil berättar mer om sin sjöresa. Skribenten sänder även en hälsning till Mats och tack för ett trevligt riksårsmöte. Det kan även nämnas, att M 20 kom från Köge, som den besöker vart annat år. Även Köge Marineför-

ening firar 75 års jubileum i år, Köge den 27 november.

Slutligen, kom ihåg, att vår Kajuta på Östergatan 89 är söndagsöppen mellan 9-12. Välkomna! Telefon till Kajutan är 0768-494861. Glöm inte att kolla vår hemsida, [www.flottansman.se/angelholm](http://www.flottansman.se/angelholm)

Gunnar Gunnarson



Kransnedläggning vid monumentet vid Köge hamn. Foto Gunnar Gunnarson

# Födelsedagar

## Vi hyllar



### 95 år född

1921-10-18 Arne Djupstedt ÅRSTA  
1921-12-02 Karl-Erik Norman SKÖNDAL

### 90 år född

1926-10-20 Karl-Gustaf Tollefors TÄBY  
1926-11-01 Stig Bergqvist ÅKERSBERGA  
1926-11-20 Torkel Karlsson BROMÖLLA  
1926-12-07 Kurt Svensson LINKÖPING  
1926-12-14 Rune Söderström KUNGÄLV  
1926-12-18 Christer Fredholm NÄTTRABY  
1926-12-30 Kjell Närkhammar HANINGE

### 85 år född

1931-10-03 Roland Stenström HALMSTAD  
1931-10-08 Nils Eriksson GRÄDDÖ  
1931-10-16 Lage Becker VÄSTERÅS  
1931-10-23 Bengt Widroth SÖDERKÖPING  
1931-11-04 Lennart Ekudden ÅKERSBERGA  
1931-11-07 Stig Lövgren SIMRISHAMN  
1931-11-12 Göte Svensson ÄNGELHOLM  
1931-11-15 Karl-Axel Ahlman KRISTIANSTAD  
1931-11-18 Kenneth Larsson KRISTINEHAMN  
1931-12-02 Carl-Axel Hernström NYHAMNSLÄGE  
1931-12-11 Lars-Åke Lundqvist KARLSTAD  
1931-12-15 Ingvar Jonsson TUNGELSTA  
1931-12-25 Sten Adlerson HOVÅS  
1931-12-27 Lars-Olof Olausson V FRÖLUNDA  
1931-12-28 Bengt Bökberg MALMÖ  
1931-12-29 Åke Stark NORRTÄLJE

### 80 år född

1936-10-08 Sven Åke Sjöstrand STAFFANSTORP  
1936-10-08 Sven-Erik Petersson KARLSHAMN  
1936-10-09 Esbjörn Johansson VÄSTERVIK  
1936-10-15 Sune Sjöblom NORRTÄLJE  
1936-10-16 Bengt Larsson VÄSTERÅS  
1936-10-16 Brage Nordin SUNDSVALL  
1936-10-17 Nils-Gunnar Andersson KARLSKRONA  
1936-10-17 Sven Johannesson HÄLJARP  
1936-10-22 Bertil Henriksson TRELLEBORG  
1936-10-26 Henry Bentin HALMSTAD  
1936-10-27 Claes Andersson HALMSTAD  
1936-10-29 Bjarne Lander NORRKÖPING  
1936-10-31 Börje Folkesson VÄSTERVIK  
1936-11-01 Kjell Hedlund HÄRNÖSAND  
1936-11-03 Rune Stang ÖSMO  
1936-11-07 Kurt Persson TRELLEBORG  
1936-11-16 Rolf Thorsell ANGERED  
1936-11-19 Ove Bergström NYNÄSHAMN  
1936-11-21 Kjell-Arne Mattsson BANDHAGEN  
1936-11-21 Sigvard Håkansson LYCKEBY  
1936-11-25 Gunnar Ullmarker ARVIKA  
1936-11-27 Bengt Ståhl VEJBYSTRAND  
1936-11-28 Nils-Ivar Klang TVING  
1936-11-29 Olle Järvenpää ÄNGELHOLM  
1936-12-02 Anders Sjölander HÄRNÖSAND  
1936-12-06 Hans-Gunnar Andersson BERGSHAMRA  
1936-12-22 Åke Eriksson NORRTÄLJE  
1936-12-27 Lars Linde ÄNGELHOLM

1936-12-29 Karl-Erik Karlsson LYSEKIL

### 75 år född

1941-10-02 Bengt-Ivar Magnevall LYCKEBY  
1941-10-12 Rolf Kjellberg JÄRNA  
1941-10-14 Christer Wicksell KÖPING  
1941-10-17 Manne Holmberg STOCKHOLM  
1941-10-27 Torgny Larsson VÄXJÖ  
1941-10-30 Björn Mohlin GRÄDDÖ  
1941-10-30 Lars-Erik Wennersten ASKIM  
1941-11-01 Karl-Erik Nordström UPPSALA  
1941-11-03 Anna-Lisa Engström LYSEKIL  
1941-11-16 Agneta Anderson GÄLLÖ  
1941-11-16 Jan Andersson ASARUM  
1941-11-16 Lennart K Persson NYKVARN  
1941-11-17 Holger Torén KARLSHAMN  
1941-11-18 Jan-Olof Johansson GÖTEBORG  
1941-11-21 Robert Bildt SOLLENTUNA  
1941-12-01 Barbro Svensson NORRKÖPING  
1941-12-07 Rolf Svensson KARLSKRONA  
1941-12-10 Anders Nilsson HALMSTAD  
1941-12-20 Jackie Lindebäck LYSEKIL  
1941-12-23 Robert Värild VISBY  
1941-12-24 Kjell Värnbrink ÄNGELHOLM  
1941-12-27 Hans Gustafsson VARBERG

### 70 år född

1946-10-03 Johan Bager SALTSJÖBADEN  
1946-10-08 Göran Eklund BOHUS  
1946-10-12 Lars-Åke Jakobsson VISBY  
1946-10-14 Jack Hagström TORSLANDA  
1946-10-17 Tommy Svensson RONNEBY  
1946-10-17 Trolle Lind HALMSTAD  
1946-10-18 Lars Andersson RÖDEBY  
1946-10-18 Lars-Erik Uhlegård MÖLNDAL  
1946-10-18 Ove Sivertsson LAHOLM  
1946-10-20 Jan Reimann VÄSTERHANINGE  
1946-10-22 Thomas Cronström KOLMÅRDEN  
1946-10-24 Björn Berglund FÄRÖSUND  
1946-10-31 Thorsten Gustafsson KARLSKRONA  
1946-11-08 Per Olof Rekola STOCKHOLM  
1946-11-11 Sven Magnander HELSINGBORG  
1946-11-12 Magnus Ullman DJURSHOLM  
1946-11-22 Peter Jakobsson KRISTINEHAMN  
1946-11-22 Ulf Strömbäck VÄSTERÅS  
1946-11-25 Tommy Melin LYCKEBY  
1946-11-26 Curt Lennart Johansson SKEBOBRUK  
1946-11-28 Karl Harrius JÖNKÖPING  
1946-12-07 Lars Axelsson LYSEKIL  
1946-12-11 Claes Göran Borg TENHULT  
1946-12-13 Evert Karlsson LAMMHULT  
1946-12-17 Björn-Erik Magnusson TORSLANDA  
1946-12-23 Rune Nilsson HÖRBY  
1946-12-26 Göran Hagfors HÄRNÖSAND  
1946-12-28 Claes Lindqvist VÄDDÖ  
1946-12-29 Gunnar Lindström NORRKÖPING

### 65 år född

1951-10-05 Erling Holmberg KARLSKRONA  
1951-10-05 Filip Gille HAMMARÖ



1951-10-08 Karl Jonasson LYCKEBY  
 1951-10-13 Claes Nilsson HEMSE  
 1951-10-16 Peter Järsö HÖGANÄS  
 1951-10-19 Christer Sundberg NORRTÄLJE  
 1951-10-20 Eva Landberg NORRTÄLJE  
 1951-10-20 Lars Gigård VÄSTERVIK  
 1951-10-26 Georg Tellefsen STOCKHOLM  
 1951-11-02 Tommy Hasselberg KARLSKRONA  
 1951-11-03 Christer Berglund JÄRNA  
 1951-11-04 Mats Nordlander SURAHAMMAR  
 1951-11-15 Arne Mared VARBERG  
 1951-11-26 Håkan Hallerdal TÄBY  
 1951-12-01 Björn Nilsson TORSLANDA  
 1951-12-22 Per Österholm HÄRNÖSAND  
 1951-12-27 Göran Ehrenpohl GÖTEBORG  
 1951-12-28 Kent Pettersson HÄRNÖSAND

#### 60 år född

1956-10-09 Arne Malmqvist RONNEBY  
 1956-10-25 Tommy Svensson GOTLANDS TOFTA  
 1956-11-01 Göran Olsson DEJE  
 1956-11-13 Adrian Ström VISBY  
 1956-11-14 Lars Green VÄSTRA FRÖLUNDA

1956-12-01 Leif Persson VARBERG  
 1956-12-05 Michael Ordrup HALMSTAD  
 1956-12-14 Bo Christensen KARLSKRONA  
 1956-12-19 Ove Tunhielm VÄSTERÅS  
 1956-12-27 Anders Knutas MARIEFRED  
 1956-12-30 Mats Nilsson TÄBY

#### 50 år född

1966-10-14 Daniel Hallqvist MATFORS  
 1966-10-21 John Björklund GÖTEBORG  
 1966-10-23 Patrik Klintonberg VÄSTERÅS  
 1966-11-08 Fredrik C Rosengren ÅKERSBERGA  
 1966-11-08 Per-Ola Johansson KARLSHAMN  
 1966-11-19 Tommy Storfeldt TYRESÖ  
 1966-11-21 Johnny Sellbrand JÄRNA  
 1966-11-29 Fredrik Kjell Lundin TÄBY  
 1966-12-08 Pär-Lars Cummings UPPLANDS VÄSBY  
 1966-12-14 Jörgen Wikström OSKARSTRÖM  
 1966-12-23 Jonas Landström-Granhof LOMMA

#### 40 år född

1976-10-14 Andreas Sjöberg SÖDERTÄLJE  
 1976-11-06 Thomas Amnebring HÄGERSTEN

## Julhälsningar

Glöm inte att skicka in en julhälsning, som kommer att införas i nr 4.  
 Hälsningarna kostar 40 kr för medlem och 80 kr för förening och sätts in på plusgiro 588 19 – 4  
 före den 8 november.

Lennart Bresell  
 Kansliet



# MGAB

Maskin- och Fartygsservice AB  
 Beckholmen, Hus 527, 115 21 Stockholm  
 +46 8 611 81 30 | fax: +46 8 744 02 63  
 info@mgab.org | www.mgab.org

Välkomna till vår nya adress!



**SERVICE  
 OMBYGGNADER  
 REPARATIONER**

MOTORER GENERATORER  
 ELKRAFT HYDRAULIK  
 MEKANIK ELEKTRONIK  
 LANDGÅNGSUTRUSTNING

Mobila som tidigare!





## Avlidna kamrater

Uno Andersson HALMSTAD  
Född den 30 juni 1931 Avliden den 15 maj 2016

Nils-Olof Andréasson KARLSKRONA  
Född den 14 juli 1927 Avliden den 30 juni 2016

Lars Berglöv NORRKÖPING  
Född den 9 april 1929 Avliden den 8 maj 2016

Lennart Dahlin SUNDSVALL  
Född den 4 maj 1945 Avliden den 5 juni 2016

Sven-Olof Fennrup HÖLLVIKEN  
Född den 7 oktober 1940 Avliden den 25 juli 2016

Stig Isaksson VENDELSÖ  
Född den 17 juni 1936 Avliden den 5 juli 2016

Stig Karlsson GÖTEBORG  
Född den 28 augusti 1933 Avliden den 12 juli 2016

Johnny Lindqvist NORRKÖPING  
Född den 4 december 1950 Avliden den 29 december 2015

Gunnar Lundqvist VISBY  
Född den 2 april 1930 Avliden den 27 maj 2016

Jan Mårtensson VARBERG  
Född den 28 juni 1932 Avliden den 12 maj 2016

Lars G Nilsson HÄRNÖSAND  
Född den 1 januari 1942 Avliden den 17 maj 2016

Roland Nilsson VÄSTERVIK  
Född den 2 augusti 1927 Avliden den 10 juli 2016

Ture Olsson TUNGELSTA  
Född den 28 december 1930 Avliden den 23 juli 2016

Åke Olsson MALMÖ  
Född den 12 juli 1931 Avliden 2016

Per-Ola Rundqvist LINKÖPING  
Född den 6 februari 1939 Avliden den 9 maj 2016

Stig Skottén KARLSKRONA  
Född den 7 juli 1929 Avliden den 11 april 2016

Ulf Svanbäck VÄSTERVIK  
Född den 5 oktober 1945 Avliden den 15 maj 2016

Helmer Ternegren VÄSTRA FRÖLUNDA  
Född den 13 mars 1925 Avliden den 10 juli 2016

Ingvar Thörnkrantz STOCKHOLM  
Född den 5 september 1926 Avliden den 30 mars 2016

Lennart Tillberg MALMKÖPING  
Född den 21 februari 1933 Avliden den 15 april 2016

Sten Wahlskog GÖTEBORG  
Född den 6 januari 1947 Avliden den 10 juni 2016

Claes Wallgren KARLSKRONA  
Född den 20 september 1939 Avliden den 23 juni 2016

Bo Öberg ALNÖ  
Född den 30 juni 1942 Avliden den 23 maj 2016

**Hedra våra avlidna kamraters  
minne med en gåva till Flot-  
tans Män. Pg 5 88 19-4.**



**Efter Din betalning sänder  
FM kansli blanketten till de  
sörjande.**

## Nya medlemmar

**Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av  
medlemskapet.**

|                 |                    |                   |                   |                    |                  |
|-----------------|--------------------|-------------------|-------------------|--------------------|------------------|
| <b>Göteborg</b> | <b>Haninge</b>     | Robert Quiding    | <b>Stockholm</b>  | <b>Trelleborg</b>  | <b>Östersund</b> |
| Christer Eklöf  | Lars Hoff          | <b>Lysekil</b>    | Arne Askman       | Lars Hedin         | Leif Westergren  |
| Göte Westh      | Mattias Bekkewold  | Benny Djup        | Jan Rooth         | Lars Melander      |                  |
| Jack Hagström   | <b>Karlshamn</b>   | <b>Malmö</b>      | Per-Ola Tingström | Stig Möller        |                  |
| Jerker Furuskog | George Crafoord    | Johnny Rosenqvist | <b>Södertälje</b> | <b>Ängelholm</b>   |                  |
| Lars Kiessling  | <b>Karlskrona</b>  | Kay Wictorin      | David Sten        | Anders Liljenström |                  |
| <b>Halmstad</b> | Benny Larsson      | Robert Klinghav   | Robert Selberg    | Andreas Henriksson |                  |
| Bernt-Åke Alm   | Lars-Erik Hörnlund | Roland Carlström  |                   | Dwight Grasshoff   |                  |

# Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan [www.flottansman.se](http://www.flottansman.se)

## Förbundsstyrelse och kansli

|                        |                 |               |                                      |        |           |                                                                                |
|------------------------|-----------------|---------------|--------------------------------------|--------|-----------|--------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Förbundsordf</b>    | Johan Forslund  | 0709-185 724  | Dagsverkswägen 14                    | 134 65 | INGARÖ    | <a href="mailto:jforslund80@gmail.com">jforslund80@gmail.com</a>               |
| <b>Vice förb.ordf</b>  | Jan Wikberg     | 0735-637 492  | Spovvägen 33                         | 831 62 | ÖSTERSUND | <a href="mailto:janwikberg35@gmail.com">janwikberg35@gmail.com</a>             |
| <b>Sekreterare</b>     | Bo Schagerberg  | 0705-214 439  | Månbergsvägen 4                      | 140 39 | NYNÄSHAMN | <a href="mailto:bo.sch@bredband.net">bo.sch@bredband.net</a>                   |
| <b>Sekreterare</b>     | Örjan Sterner   | 070-627 53 97 | Odenvägen 19                         | 136 42 | HANINGE   | <a href="mailto:orjan.sterner@bredband.net">orjan.sterner@bredband.net</a>     |
| <b>Kanslichef</b>      | Lennart Bresell | 070-774 31 83 | Balingsnäs vägen 92                  | 141 34 | HUDDINGE  | <a href="mailto:lennart.bresell@telia.com">lennart.bresell@telia.com</a>       |
| <b>Medlemsregister</b> | Lennart Bresell | 070-774 31 83 | Balingsnäs vägen 92                  | 141 34 | HUDDINGE  | <a href="mailto:lennart.bresell@telia.com">lennart.bresell@telia.com</a>       |
| <b>Infoansvarig</b>    | Bo Schagerberg  | 0705-214 439  | Månbergsvägen 4                      | 140 39 | NYNÄSHAMN | <a href="mailto:bo.sch@bredband.net">bo.sch@bredband.net</a>                   |
| <b>Webbmaster</b>      |                 |               |                                      |        |           |                                                                                |
| <b>Kansli</b>          | Flottans Män    | 08-678 09 08  | Teatergatan 3<br>Öppet tisdagar 9-16 | 111 48 | STOCKHOLM | <a href="mailto:riksforbundet@flottansman.se">riksforbundet@flottansman.se</a> |

## Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Jan Wikberg.

|                  |                |               |                   |        |              |                                                                    |
|------------------|----------------|---------------|-------------------|--------|--------------|--------------------------------------------------------------------|
| <b>Härnösand</b> | Åke Semb       | 070-603 93 59 | Grönkullavägen 4F | 871 60 | ÄLANDSBRO    | <a href="mailto:ake.semb@comhem.se">ake.semb@comhem.se</a>         |
| <b>Sundsvall</b> | Cawe Johansson | 070-659 54 65 | Backvägen 6       | 861 38 | BERGEFORSSEN | <a href="mailto:astors.farg@spray.se">astors.farg@spray.se</a>     |
| <b>Östersund</b> | Jan Wikberg    | 0735-637 492  | Spovvägen 33      | 831 62 | ÖSTERSUND    | <a href="mailto:janwikberg35@gmail.com">janwikberg35@gmail.com</a> |

## Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Lennart Persson

|                   |                   |                |                        |        |             |                                                                                |
|-------------------|-------------------|----------------|------------------------|--------|-------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Gotland</b>    | Olof Berglund     | 0705-767 187   | Dalhem Dungårde 160    | 622 56 | DALHEM      | <a href="mailto:berglund.olof@telia.com">berglund.olof@telia.com</a>           |
| Föreningslokal:   | Marinstugan       | 070-164 79 24  | Södevägen 56 B         | 621 58 | VISBY.      | (Stugvärdens hemtelefon)                                                       |
| <b>Haninge</b>    | Lars Engvall      | 070-661 58 74  | Lilla Hundens gata 422 | 136 64 | HANINGE     | <a href="mailto:lars.g.engvall43@gmail.com">lars.g.engvall43@gmail.com</a>     |
| <b>Norrköping</b> | Robert Hillgren   | 070-836 59 92  | Utsätter 9             | 610 28 | VIKBOLANDET | <a href="mailto:robert.hillgren41@gmail.com">robert.hillgren41@gmail.com</a>   |
| Föreningslokal:   | Marinlokalen      | 011-13 84 25   | Saltängsgatan 48       | 602 38 | NORRKÖPING. | <a href="mailto:flottansman@telia.com">flottansman@telia.com</a>               |
| <b>Norrälje</b>   | Kenneth Lundgren  | 076-166 95 66  | Floragatan 9           | 761 31 | NORRTÄLJE   | <a href="mailto:kenneth.lundgren44@gmail.com">kenneth.lundgren44@gmail.com</a> |
| Föreningslokal:   | Marinlokalen      |                | Götgatan 14 A          | 761 64 | NORRTÄLJE.  | (ej postmottagning)                                                            |
| <b>Nynäshamn</b>  | Kjell Johansen    | 070-641 35 53  | Båtsmansvägen 13       | 149 31 | NYNÄSHAMN   | <a href="mailto:k.r.johansen@tele2.se">k.r.johansen@tele2.se</a>               |
| <b>Stockholm</b>  | Örjan Sterner     | 070-627 53 97  | Odenvägen 19           | 136 42 | HANINGE     | <a href="mailto:orjan.sterner@bredband.net">orjan.sterner@bredband.net</a>     |
| Kansli            | Flottans Män      | 08-611 10 11   | Teatergatan 3          | 111 48 | STOCKHOLM.  | <a href="mailto:sthlm@flottansman.se">sthlm@flottansman.se</a>                 |
| <b>Södertälje</b> | Thomas Westerberg | 073-746 36 69  | Ekenbergsgatan 30      | 152 43 | SÖDERTÄLJE  | <a href="mailto:t_westerberg@hotmail.com">t_westerberg@hotmail.com</a>         |
| Föreningslokal:   | Notholmen         | 08-55 15 50 14 | Hörningsholm,          |        | MÖRKÖ       | (ej postmottagning),                                                           |
| <b>Västerås</b>   | Tommy Blomqvist   | 070-768 61 10  | Stadshagsvägen 50      | 724 65 | VÄSTERÅS    | <a href="mailto:bmkb@tele2.se">bmkb@tele2.se</a>                               |
| Föreningslokal:   | Flottans Män      |                | Slakterigatan 10       | 721 32 | VÄSTERÅS    | <a href="mailto:stieg.andersson@swipnet.se">stieg.andersson@swipnet.se</a>     |

## Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren och Rolf Pärnhem.

|                     |                      |               |                             |        |               |                                                                              |
|---------------------|----------------------|---------------|-----------------------------|--------|---------------|------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kalmarsund</b>   | Stefan Horndahl      | 070-554 41 80 | Vårdshusvägen 14            | 394 77 | KALMAR        | <a href="mailto:stefan.horndahl@hotmail.com">stefan.horndahl@hotmail.com</a> |
| <b>Karlshamn</b>    | Rolf Pärnhem         | 0708-882 441  | Drottninggatan 22           | 374 35 | KARLSHAMN     | <a href="mailto:parlhem@telia.com">parlhem@telia.com</a>                     |
| Föreningslokal:     | Flottans män         | 0454-163 40   | Lärksgatan 2                | 374 34 | KARLSHAMN     |                                                                              |
| <b>Karlskrona</b>   | Göran Löfgren        | 0704-958 014  | Saltö Torg 2 B lgh 1303     | 371 37 | KARLSKRONA    | <a href="mailto:goran.lofgren@tele2.se">goran.lofgren@tele2.se</a>           |
| <b>Kristianstad</b> | Lars-Ingvar Elofsson | 070-893 85 15 | Byastensvägen 10            | 291 77 | GÅRDS KÖPINGE | <a href="mailto:navyman@tele2.se">navyman@tele2.se</a>                       |
| <b>Malmö</b>        | Hans Carlsson        | 070-376 73 89 | Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr | 217 64 | MALMÖ         | <a href="mailto:malmö@flottansman.se">malmö@flottansman.se</a>               |
| <b>Trelleborg</b>   | Göte Lindberg        | 070-840 18 44 | Syréngatan 3                | 231 53 | TRELLEBORG    | <a href="mailto:gote.lindberg@outlook.com">gote.lindberg@outlook.com</a>     |
| <b>Västervik</b>    | Åke Revelj           | 070-336 07 16 | Hornsvägen 15 M             | 593 54 | VÄSTERVIK     | <a href="mailto:akerevelj@hotmail.com">akerevelj@hotmail.com</a>             |
| <b>Växjö</b>        | Sten Svensson        | 0470-811 74   | G:a Teleborgsvägen 12       | 352 55 | VÄXJÖ         | <a href="mailto:leifcarlsson41@hotmail.com">leifcarlsson41@hotmail.com</a>   |

## Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: Lars Linde och Kjell Jönsson.

|                          |                    |                |                            |        |            |                                                                                  |
|--------------------------|--------------------|----------------|----------------------------|--------|------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Göteborg</b>          | Lars-Erik Uhlegård | 0723-97 21 86  | Frejagatan 6               | 431 44 | MÖLNDAL    | <a href="mailto:lars-erik@uhlegard.se">lars-erik@uhlegard.se</a>                 |
| Föreningslokal:          | Marinstugan        | 031-29 07 23   | Örlogsvägen 6, Nya Varvet. | 426 71 | V.FRÖLUNDA | <a href="mailto:flottansmangoteborg@telia.com">flottansmangoteborg@telia.com</a> |
| <b>Halmstad</b>          | Kjell Jönsson      | 070-393 02 93  | Norra vägen 21             | 302 32 | HALMSTAD   | <a href="mailto:jonssonkjell44@gmail.com">jonssonkjell44@gmail.com</a>           |
| Föreningslokal:          | Marinstugan        | 076-880 70 53  | Dragvägen                  | 302 90 | HALMSTAD   | <a href="mailto:halmstad@flottansman.se">halmstad@flottansman.se</a>             |
| <b>Jönköping</b>         | Måns Suneson       | 0706-372 106   | Bergstigen 3               | 564 32 | BANKERYD   | <a href="mailto:mans.suneson@telia.com">mans.suneson@telia.com</a>               |
| <b>Karlstad-Värmland</b> | Ulf Sjödén         | 076-266 05 16  | Lerboda Framnäs            | 665 93 | KIL        | <a href="mailto:ulf.h.sjoden@tele2.se">ulf.h.sjoden@tele2.se</a>                 |
| <b>Lysekil</b>           | Jackie Lindeback   | 070-368 33 60  | Dalskogen 169              | 453 41 | LYSEKIL    | <a href="mailto:jackie.lindeback@gmail.com">jackie.lindeback@gmail.com</a>       |
| <b>Varberg</b>           | Göran Andersson    | 070-370 18 88  | Anders Petters gata 6      | 432 54 | VARBERG    | <a href="mailto:elg07@telia.com">elg07@telia.com</a>                             |
| Föreningslokal:          | Gamla tullhuset    | 070-391 04 26  | Otto Torelles gata 3       | 432 44 | VARBERG.   |                                                                                  |
| <b>Ängelholm</b>         | Lars Linde         | 072-200 17 01  | Lupingatan 9               | 262 62 | ÄNGELHOLM  |                                                                                  |
| Föreningslokal:          | Flottans Män       | 0768-49 48 61. | Östergatan 89              | 262 00 | ÄNGELHOLM. |                                                                                  |

Vid definitiv eftersändning  
återsänds försändelsen till:  
FLOTTANS MÄN  
Teatergatan 3,  
111 48 STOCKHOLM

## *Bilder från Marindagen i Karlskrona*

Foto Dag Åshage

